

Opinnäytetyö

Kulttuurituottajan työllistymisen laaja-alaisuus

Työllistymisreitit ja työnimikkeet

Maria Smura

Kulttuurituotannon koulutusohjelma
(240 op)

Arvioitavaksi jättämisaika
(10/2020)

HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU

TIIVISTELMÄ

Humanistinen ammattikorkeakoulu
Kulttuurituotannon koulutusohjelma (240 op)

Tekijät: Maria Smura

Opinnäytetyön nimi: Kulttuurituottajan työllistymisen laaja-alaisuus; Työllistymisreitit ja työnimikkeet

Sivumäärä: 45 ja 1 liitesivua

Työn ohjaaja: Minna Hautio

Työn tilaaja: Taide ja kulttuurialan ammattijärjestö TAKU Ry

Tässä opinnäytetyössä kartoitetaan kulttuurituottajan ammatin laajuutta ja arvostettavuutta. Kulttuurituotannon ala on laaja ja työllistymisen reittejä sekä työtehtäviä on monia. Opinnäytetyön tarkoitus oli tuoda esille eri kulttuurituottajan työllistymisen mahdollisuuksia, tapoja ja tehtäviä.

Tein tutkimuksen tilaajalle taustamateriaaliksi: tutkimuksella pyrin kartoittamaan tuottajien työnkuvien monipuolisuutta, laaja-alaisuutta ja erilaisia, mahdollisia urapolkuja. Tilaaja voi hyödyntää työssä kerättyä aineistoa toiminnassaan, esimerkiksi edunvalvontatyössään ja suunnitellessaan uusia jäsenpalveluja.

Tässä opinnäytetyössä hyödynnettiin kahta eri tiedonhankintatapaa. Ensimmäinen tapa oli TAKUn jakelema valtakunnallinen kysely. Kysely järjestäminen sekä järjestön jäsenille että järjestön ulkopuolisille alan toimijoille, ja siinä pyrittiin löytämään vastauksia kulttuurituottajan ammattinimikkeen monimuotoisuuteen ja siihen, kuinka monella ammatilla harjoittavalla on virallinen alan ammattinimike. Lisäksi kysely lähetettiin myös eri alan korkeakouluille vielä valmistuville vastattavaksi, tavoitteena kartoittaa heidän odotuksiaan kulttuurituottajan työstä.

Toisena tiedonhankintatapana käytin henkilökohtaisia haastatteluja. Haastatteluissa pyrin löytämään vastauksia alan laajuuteen ja eri työllistymisreitteihin. Haastateltaviksi valittiin noin kymmenen eri alan tuottajaa, jolle järjestetin avoimet haastattelut. Haastatteluissa tuli esille työllistymisreitit kyseiseen ammattiin päätyessään.

Opinnäytetyön tutkimustuloksista saimme paljon tietoa kulttuurituottajien koulutuksesta, työtehtävistä ja työnimikkeistä. Päätuloksina esille nousi ammattinimikkeiden moninaisuus. Suurin osa työllistyvistä kulttuurituottajista toimii työnimikkeen alla, mikä jo itsessään sisältää useamman työnimikkeen. Kyseisiä yhdistelmänimikkeitä käytetään paljon, välttämättä tietämättä täysin kyseisten työtehtävien virallisia työnimikkeitä. Myös COVID-19 pandemian vaikutukset tulivat isosti esille. Lisäksi myös kulttuurituottajan työnkuvan kyselyyn vastanneiden kesken uskottiin eniten olevan organisoitua, koordinoitua ja hallinnollisia tehtäviä. Avoimista vastauksista huomattiin, että kulttuurituottajan työ on oltava ”joka paikan höylä”. Näiden tulosten perusteella laadin opinnäytetyöstä lartikkelit, josta julkaistaan TAKUn toimesta aineisto kulttuurituottajan työllistymisestä.

ABSTRACT

Humak University of Applied Sciences
Degree Programme in Cultural Management 240 ECTS

Author: Maria Smura
Title: The versatility of employment with a Cultural Management degree
Number of Pages: 45 and 1 attachment pages
Supervisor: Minna Hautio
Subscriber: Taku Ry – The trade union of art and culture

My thesis takes on the employment of Cultural managers, the versatility of the profession and the respect of it. There are multiple ways and a lot of different routes to get employed in the production industry.

In my thesis I did a research in cooperation with Taku Ry – The trade union of art and culture. The point of my research was to find out how practically large the profession title **producer** actually is and what kind of different job titles and professions can a producer have. We will also take on the different job and employment routes for a producer to work and develop. The idea was to find ways to improve how TAKU organisation works and show people the versatility and magnitude of the profession, maybe getting the industry the respect it deserves.

In my thesis I used two ways to gather information. Together with Taku, we organized a nation wide survey, distributed by them for the producers who are members of their organization as well as outsiders. We also sent them to all the four colleges in Finland that provide Cultural Management degrees. It was for students who still haven't graduated. It was for me to find out their expectations about the industry. The idea of the survey was to figure out, how big part of producers in Finland actually have a required degree, and how huge the industry really is.

The second way of gathering information was organizing multiple interviews for producers in different production industries. I chose to interview a start-up entrepreneur with a cultural management degree and background, a musical producer in the game industry, a festival producer, one who works in the Turku city cultural department and many more. Through these, we found multiple different routes to become a producer and to work and get employed in the industry.

I gathered plenty of information about the way different producers see the industry. Main points were multiple different combination job descriptions and what it includes. Mainly producers work in organisational jobs and they are suppose to handle a lot at the same time. Also the COVID19 has been a big influence in the industry.

My thesis is a part of a later on published short version in which will work as guide lines for cultural managers. Sort of article to employment in the cultural management industry.

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1	JOHDANTO	5
2	TILAAJA JA TOIMINTAYMPÄRISTÖ	8
2.1	Taide- ja kulttuurialan ammattijärjestö TAKU ry	8
2.2	AKAVA & Akavan Erityisalat	11
3	KULTTUURITUOTANNON ALA	13
3.1	Kulttuurituottaja	13
3.2	Kulttuurituotannon korkeakoulututkinto ja ylempi korkeakoulututkinto ...	15
3.3	Tuottajana työllistyminen	16
4	TUTKIMUSMENETELMÄT	19
4.1	Aineistonhankintamenetelmät	19
4.2	Aineiston analyysimenetelmät	21
5	ANALYYSI	23
5.1	Kyselytutkimus	23
5.1.1	Koulutus	25
5.1.2	Kulttuurituottajan työllistyminen	27
5.1.3	Työn sisältö	31
5.1.4	Työllistyminen ja alan tulevaisuuden näkymät	35
5.2	Haastattelut	36
6	LOPPUTULOKSET	39
7	YHTEENVETO	42
7.1	Kirjoittajan kommentit	42
7.2	Tilaajan palaute	43
	LÄHTEET	45
	LIITTEET	46

1 JOHDANTO

Tällä hetkellä kulttuuri- ja taidealalla ja vielä yksityiskohtaisemmin kulttuurituotannon alalla vallitsee kriisi. Maaliskuussa COVID-19 pandemian rantauduttua Suomeen, oli sillä suuri vaikutus tapahtuma-alaan ja sen toimijoihin. Koronapandemia ajoi tapahtuma- ja kulttuurialan kriisiin ja se muokkasi monen alan tekijän työnkuvaa ja työllistymistä valtavasti. Kulttuurituotannon ala on maailmanlaajuisen pandemian takia ahdingossa ja moni alan toimija joutuu tai on jo joutunut työttömäksi. Uusia innovatiivisia ratkaisuja on keksitty, ja keksitään edelleen toiminnan jatkumisen tukemiseksi alan ollessa muutostilassa. Työllistyminen muille aloille ja työtehtäviin on noussut konkreettiseksi kysymykseksi ja alalle kouluttautuneiden tuottajien onneksi kulttuurituotannon koulutus on hyvin laaja.

Kulttuurituotannon tutkinto antaa laajat avaimet yleiseen tuottajan työhön, sekä toimimaan erikoistuen eri tuotannon aloilla, johtuen muun muassa siitä, että koulutus valmistaa opiskelijan projektilähtöiseen toimintaan ja hallitsemaan isoja kokonaisuuksia. Tuottajan toimiessani olen itse tehnyt töitä niin promoottorina, koordinaattorina, tapahtumajärjestäjänä, PR- ja markkinointipäällikkönä, tapahtumaharjoittelijana ja -tuottajana sekä musiikkialan managerina. Halusin järjestää muun muassa avoimet haastattelut juuri siksi, että saamme työntekijäkohtaisia näkökulmia alan muutoksiin ja työllistymiseen.

Opinnäytetyössäni kartoitan kulttuurituottajan ammatin laajuutta ja sitä, millaisia erilaisia työtehtäviä ja työnkuvia tuottajilla on, mitä reittejä eri alan toimijat ovat nykyiseen ammattiinsa löytäneet, sekä kartoitan myös valmistumista vaille olevien opiskelijoiden nykyistä tietoisuutta ammatin laajuudesta ja työllistymismahdollisuuksista.

Tutkimuskysymykset:

1. Mitä työnimikkeitä kulttuurituottajalla voi olla?
2. Millaisiin työtehtäviin kulttuurituottaja voi työllistyä?
3. Millaisia työllistymisreittejä kulttuurituottajalla voi olla?
4. Kuinka koulutus vaikuttaa työllistymiseen kulttuurituotannon alalla?

Opinnäytetyöni tutkimus oli kaksiosainen ja tutkimuksen valmistelu aloitettiin opinnäytetyön vastuulehtorin ja TAKUn yhteistyötahon Nea Leon kanssa. Valtakunnallinen kysely järjestettiin yhteistyössä tilaajan Taide- ja kulttuurialan ammattijärjestö TAKU ry:n kanssa sekä kulttuurituottajaopiskelijoille että jo valmistuneille kulttuurituottajille. Lisäksi järjestin avoimet haastattelut eri alalla toimiville tuottajille.

Järjestin valtakunnallisen kyselyn sekä alaa vasta opiskeleville kulttuurituottajille että jo alalla toimiville tuottajille, niin TAKUn järjestöön kuuluville, kuin ulkopuolisillekin. Kyselyssä kartoitin eri kulttuurituotannon työllistymistehtäviä sekä -nimikkeitä. Lisäksi pyrin löytämään vastauksia siihen, miten kulttuurituotannon korkeakoulutus vaikuttaa alaan ja alalla työllistymiseen. Kyselyyn osallistui 169 henkilöä ja se järjestettiin tuottajahaastattelujen jälkeen syyskuussa 2020.

Toisena tiedonkeruutapana käytin avoimia haastatteluja. Haastattelujen tarkoitus oli tuoda esille eri työllistymisreittejä eri tuotannollisiin tehtäviin. Haastateltaviksi valittiin tarpeeksi monipuolisesti eri työllistymisen aloilta henkilöitä mahdollisimman monipuolisen tiedon saamiseksi. Haastattelut järjestin syyskuussa 2020.

Päätin vielä ottaa mielenkiinnon vuoksi Leon ehdotuksia haastatteluihin. Näitä olivat Raisa Karttunen Kaapelitehtaalta. Lisäksi Niina Niemi-Nagyn kautta päädyin haastattelemaan hänen kahta sukulaistaan, jotka molemmat ovat käyneet kulttuurituottajan koulutuksen ammattikorkeakoulussa. Toinen heistä oli käynyt Seinäjoen ammattikorkeakoulun ja toinen puolestaan Metropolian Helsingissä. Näitä tietoja käytin hyväksi tietopohjaosuudessa, jossa kerrottiin alan koulutuksista ja niiden eroista ja yhtäläisyyksistä.

Tutkimuksen tietoja verrataan keskenään myös jo olemassa olevaan tietoon. Lähteinä tulen käyttämään jo aikaisemmin kirjoitettua materiaalia kulttuurituottajien työllistymisestä. Humanistisen ammattikorkeakoulun julkaisu **Polkuja Humakin koulutuksesta työelämään** (Tamminen, 2020), antaa taustatietoa jo Humanistisesta ammattikorkeakoulusta valmistuneiden kulttuurituottajaopiskelijoiden työllistymisestä ja urapoluista alalla. Lisäksi Elina Nikoskisen, vuonna 2010 tekemä tutkimus **Kulttuurituottajana työelämään** toimii yhtenä tietopohjana. Halusin löytää jo olemassa olevia tutkimuksia siitä, miten

kulttuurituottaja voi työllistyä ja verrata niitä oman tutkimukseni tuloksiin. Tuloksissa oli paljon yhtäläisyyksiä, mutta myös eriävyyksiä. Nämä eritellään analyysissä.

Sekä kyselystä että haastatteluista saatu tiedon määrä oli valtava ja tulosten vertailu vei aikaa. Päätuloksia näistä olivat koronan sekä negatiivinen että positiivinen vaikutus alan muutoksiin, yhdistelmänimikkeiden käyttö ja työtehtävien valtava määrä. Lisäksi eroavaisuuksia alalle valmistuvien odotuksista ja jo alalla työskentelevien kulttuurituottajien mielikuvista työstä oli paljon. Pääpointti oli se, että kulttuurituottajan työ on todella laaja ja käsittelee melkein kaiken hallinnollisista tehtävistä budjetti- ja strategiasuunnitteluun, sekä fyysiseen tapahtuman rakentamiseen ja suunnitteluun. Kulttuurituottaja on niin sanottu joka paikan höylä, kuten moni kyselyyn vastanneista ammattia kuvaili, ja työstressi nousi jatkuvasti esille. Ammatti ei ole kaikille työllistäjille tuttu ja siksi toivottiin, että ammattijärjestöt toisivat alaa paremmin esille sekä kulttuurituottajille, että heitä työllistäville tahoille. Ammattijärjestöiltä toivottiin myös koulutuksia ja parempaa tunnettavuutta. Moni vastanneista ei edes tiennyt TAKUsta.

Näiden tulosten perusteella laadin opinnäytetyön. Opinnäytetyö on yksi osa isompaa kokonaisuutta ja sen pohjalta laadin TAKUlle yksinkertaisemman, ohjelmaisen, tavallisille ihmisille suunnatun artikkelin, joka TAKUn puolesta julkaistaan. Tarkoitus on tuoda TAKUn palveluja paremmin esille ja antaa nykyisille ja tuleville kulttuurituottajille tietoperustaa siihen, miten kulttuurituottaja voi työllistyä, mitä työtehtäviä se sisältää, miten työhön voi päätyä. Opinnäytetyötä käytetään järjestön omiin tarkoituksiin esimerkiksi edunvalvontatyön ja palvelujen parantamisen suunnittelussa.

2 TILAAJA JA TOIMINTAYMPÄRISTÖ

Tässä osiossa tutustutaan tilaajana toimivaan Taide- ja kulttuurialan ammattijärjestö TAKU ry:hyn. Järjestö on yksi Akavan Erityisalat ry:n 23:sta itsenäisestä jäsenyhdistyksestä ja sitä kautta kuuluu korkeakoulutettujen palkansaajien keskusjärjestö Akavaan. (TAKU ry 2020c) Yhteistyö TAKUn kanssa alkoi kesäkuussa 2020 suunnittelupalaverilla, jossa yhteisesti valitsimme opinnäytetyön lopullisen suunnan. TAKU on valtakunnallisesti vaikuttava ammattijärjestö, joka pyrkii jatkuvasti kehittämään palveluitaan, keskittyen alan työllistymisen muutoksista johtuvien ongelmien ratkaisuun (Taku 2020a). Taku toimii laajasti opinnäytetyöyhteistyössä kehitystehtävien parissa muun muassa Humanistisen ammattikorkeakoulun kanssa (Leo 2020a).

2.1 Taide- ja kulttuurialan ammattijärjestö TAKU ry

Taide- ja kulttuurialan ammattijärjestö TAKU on Suomessa toimiva, suomalainen ammattijärjestö. TAKUn nettisivuilla sanotaan sen olevan taide- ja kulttuurialalla työskentelevien ammattilaisten akavalainen ammattijärjestö, joka pyrkii saamaan jäsenilleen oikeudenmukaisen palkkatason, sekä parantamaan jäsenistön työllistymismahdollisuuksia (Taku Ry 2020b). Jäseniä TAKUlla 1.9.2020 oli 3 479. (Leo 2020b) Kulttuurituottajan tutkinnon suorittaneiden tai kulttuurituottajatutkintoa opiskelevien jäsenten määrä on 723 ja yhtenäisesti ammattijärjestön jäsenillä on käytössään 873 erilaista ammattinimikettä. Lisäksi Taku järjestää henkilökohtaista neuvontaa, koulutuksia ja tuottaa oppaita, jäsentensä työssä jaksamisen edistämiseksi, sekä työsuhteen reilujen ehtojen toteutumiseksi. (Leo 2020b) Työttömyysaikana jäsenellä on mahdollisuus saada ansiosidonnaista päivärahaa, saat järjestöltä neuvoa työsopimusten tekoon sekä työnhakuun ja koulutusta yrittäjyydestä (TAKU ry 2020a).

Näin TAKU Ry:n nettisivuilla sanotaan järjestöstä yleisesti:

Olemme kulttuurialan edunvalvonnan vahva asiantuntija ja valvomme jäsentemme etuja välittäen tietoa alan erityiskysymyksistä mm. lainsäätäjille, keskusjärjestöön ja kulttuurialan toimijoille. Työelämän muuttuminen pätkätöiden, freelancer- ja yrittäjäpohjaiseen suuntaan ovat keskeisessä asemassa edunvalvonnassamme (TAKU ry, 2020).

Kuva 1. Taide- ja Kulttuurialan ammattijärjestö TAKU ry:n vaikuttamistasot (TAKU ry 2020a).

Vaikuttamistasot

Takun vuosikokous järjestetään kaksi kertaa vuodessa ja se on täysin avoin kaikille jäsenilleen. Vuosikokousta ohjaa hallitus, jonka alaisena toimii eri luottamuselimet, työjaosto ja muut työryhmät. Takun oma toimisto puolestaan laatii järjestön toiminta- ja taloussuunnitelmat ja niiden toteutuksen. (TAKU ry 2020a)

TAKUlla on edustusta ja painoarvoa työmarkkinakentällä jatkuvasti kasvavan jäsenmäärän myötä. Järjestössä päätösvalta on myös sen jäsenillä, jäsenten vuosikokouksessa valittavan hallituksen kautta. Näin siis jäsenet pääsevät päättämään heitä edustavia tahoja myös itse. Tällä hetkellä TAKU on alalla ainoa, jolla on nimenomaan kulttuurituottajille omat palkkasuosituksset sekä alan työpaikoille työsuhteen edut. Kaikki järjestön jäsenpalvelut ovat auki kaikille TAKUn jäsenille. Alle on listattu TAKUn palveluita (Leo 2020b):

- Ammatillinen apu
 - Alan yhteiskunnallinen edunvalvonta
 - Palkkatutkimus, alan edustaminen julkisessa keskustelussa, vaikuttamistyö päättäjiin, alan ääni eri verkostoissa.
 - Neuvotteluapu työsuhteen eri tilanteissa
 - Palkkaneuvonta, palkkasuositus, alan työsuhteen ehdot, työsuhdeneuvottelut, muu apu
 - Ammatillista kehittymistä
 - Verkostot, koulutuksia, tapahtumia, seminaareja
 - Ura- ja työsuhdeneuvonta
 - Henkilökohtainen valmennus, työnhakusparraus, työpsykologin palvelut
- Rahallinen apu
 - Taloudellinen turva
 - ansiosidonnainen työttömyystuki (työttömyyskassa)
 - Maksuttomat lakipalvelut
 - työsuhteen lakipalvelut (esim. määräaikaisuudet, lomat, tekijänoikeudet), perhe- ja perintöoikeudellinen neuvonta
 - Vakuutukset (esim. vapaa-ajan tapaturma- sekä matkustajavakuutus)

Kuva 2. Taide- ja kulttuurialan ammattijärjestö TAKU ry:n jäsenpalvelutaso (TAKU ry 2020a) yhteistyössä Akavan erityisalojen ja ERKOn kanssa.

Jäsenpalvelutaso

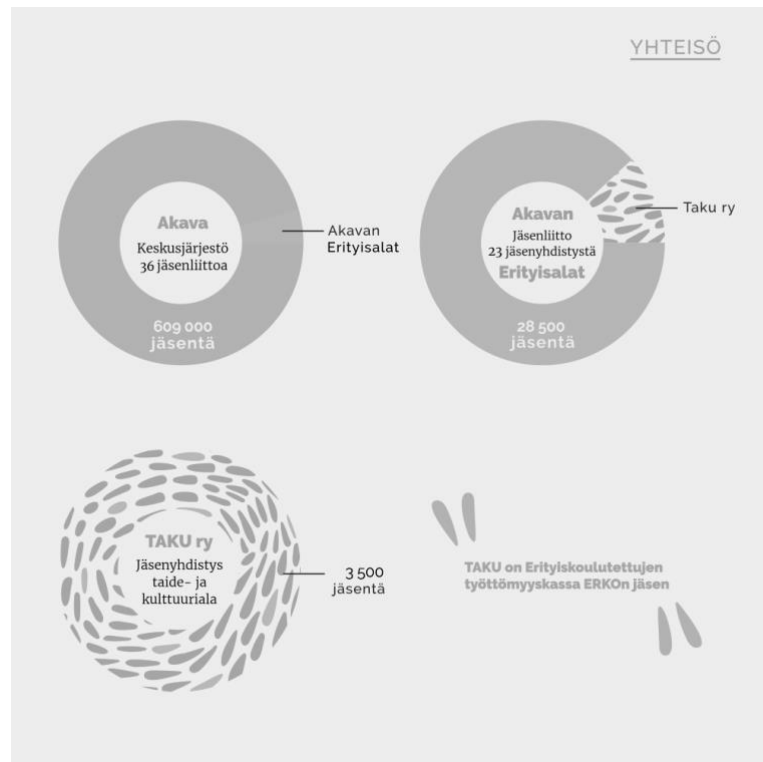
TAKU yhteistyössä Akavan erityisalojen ja Erityiskoulutettujen työttömyyskassan ERKON kanssa toimii yhtenäisesti jäsentensä hyvinvoinnin edistämiseksi. TAKUn sisällä hoituu konkreettinen ohjaaminen, ammatillinen auttaminen järjestön omille jäsenilleen. Se on taide- ja kulttuurialan työelämän asiantuntija eli palvelee jäseniään taide- ja kulttuurialaan liittyvissä kysymyksissä. (Leo 2020b) Akavan Erityisalat-liitto hoitaa puolestaan jäsenrekisterit ja -maksut, sekä myös tarvittavat laki- ja asiapalvelut. ERKO liittyy ympyrään siten, että se on yhtenäinen erityiskoulutettujen työttömyyskassa. Erityiskoulutusaloihin kuuluu muun muassa taide- ja kulttuuriala.

2.2 AKAVA & Akavan Erityisalat

Ammattijärjestö AKAVA on yksi kolmesta Suomen suurimmasta keskusjärjestöstä. Siihen kuuluu Akavan erityisalojen liitto, jonka jäsenyhdistys TAKU on. Akavan Erityisalat on ammattiliitto ja palvelujärjestö, jolla on 22 itsenäistä jäsenyhdistystä ja sen jäsenyhdistyksiin kuuluu yhteensä vajaat 27 000 jäsentä. Liitto edustaa yliopisto- ja ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneita, erityisalojen ammattilaisia, joihin kuuluu muun muassa taide- ja kulttuurialalla työllistyvät. Henkilöjäsenet kuuluvat liittoon oman jäsenyhdistyksensä kautta.

Liiton ylintä päätösvaltaa käyttävä elin on vuosittain marras- ja huhtikuussa kokoontuva liittokokous, jonka muodostavat jäsenyhdistysten nimeämät edustajat. Liittokokouksen alaisena toimeenpanevana elimenä toimii hallitus, joka vastaa liiton toiminnasta. Työmarkkinaedunvalvonnan valmisteluista ja kehittämisestä vastaa omilla sektoreillaan hallituksen alaiset toimielimet (Akavan Erityisalat 2020).

Liittoyhteistyössä kun puhutaan ammatillisesta edunvalvonnasta, on päävastuu aina jäsenyhdistyksillä. (Akavan Erityisalat, 2019) Tässä tapauksessa siis TAKUlla. TAKU on suorassa kontaktissa jäsentensä kanssa ja Akavan Erityisalat puolestaan tukee jäsenyhdistyksiä yhteistyössä yhdistysten tarpeiden pohjalta. Kulttuuripoliittisesti liiton tavoitteissa esille nousevat alojen koulutukselliset asiat (Akavan Erityisalat, 2020).

Kuva 3. Taide- ja kulttuurialan ammattijärjestö TAKU ry:n yhteisö (TAKU ry 2020a).

3 KULTTUURITUOTANNON ALA

Tällä hetkellä kulttuurituottajan ammattinimikkeen tiedetään olevan laaja, muttei edes ammattia opiskelevilla välttämättä ole tietoa siitä, mitä kaikkea tuo ammattinimike pitää sisällään ja mihin se antaa mahdollisuudet työllistyä. Kulttuurituottajan ammattinimike sisältää kaiken tapahtumatuotannosta musiikkituottajan ja pelituottajan työhön ja paljon muuta.

Tässä opinnäytetyössä keskeisimpiin käsitteisiin kuuluu kulttuurituotanto, kulttuurituottaja, tuottaja ja tapahtuma-ala, sekä työllistyminen. Osioissa käydään aiempien tutkimusten ja aineiston perusteella läpi kulttuurituotannon kenttää. Ensimmäisessä alaluvussa käsitellään kulttuurituottajan ammattinimikettä, sekä perehdytään lisäksi myös muihin tuottajan työnimikkeisiin, kuten esimerkiksi koordinaattori, järjestäjä, tuotantopäällikkö ja -assistentti ynnä muut. Toisessa alaluvussa perehdytään kulttuurituottajan tutkintoon, sen laajuuteen ja sisältöön sekä siihen, missä ja miten sitä voi opiskella. Kolmas alaluku käsittelee tuottajan työllistymistä tarkemmin. Miten työllistytään, mihin työllistytään ja millaisia työtehtäviä tuottajilla työssään ammattinimikkeidensä alla on. Tuottajan työ on hallinnointia, organisointia. Tuottaja kirjaimellisesti tuottaa jotain. Se voi olla mitä tahansa. Niin musiikkia, pelejä, suunnitelmia eri organisaatioille, tapahtumia, konsertteja ynnä muita. Kulttuurituottajan ammattinimike käsittelee kaiken tuon. Näihin työtehtäviin sisältyy kaikki mitä tuotannon toteutukseen sisältyy.

3.1 Kulttuurituottaja

Seinäjoen ammattikorkeakoulun kulttuurituottajan tutkinnon opetussuunnitelman mukaan kulttuurituotanto yleisesti yksinkertaisuudessaan tarkoittaa kaikkia kulttuuri- ja taidealan tuotannollisia töitä (SeAMK 2020). HUMAKin kulttuurituotannon opetussuunnitelman mukaan koulutus antaa hyvät avaimet luoville toimialoille ja se valmentaa toimimaan alalla niin Suomessa kuin ulkomailla. (Humak 2019)

Käsitteenä kulttuurituotanto on kuitenkin huomattavasti laajempi ja suomalainen käsitys kulttuurituotannosta on hyvin erilainen verrattuna ulkomaalaisiin tuotannollisiin työllistymismuotoihin. Kulttuurituottaja voi työllistyä niin promoottorin, koordinaattorin, tuottajan, tapahtumajärjestäjän yms. roolissa.

Tämän lisäksi työllistyä voi myös virkamiehenä tai eri järjestöissä hallinnollisissa tehtävissä.

Kulttuurituottaja on palveluntarjoaja ja heidän ydinosaamistaan ovat muun muassa tuotantojen suunnittelu ja toteutus, tuotteistaminen, brändäys ja viestintä. (SeAMK 2020). Tuottaja rakentaa pienistä palasista suuria kokonaisuuksia ja vastaa käytännön järjestelyistä, kuten aikatauluista, hankinnoista ja logistiikasta sekä työntekijöiden että alihankkijoiden rekrytoinnista (Ahokas 2019). Alalla tuottaja toimii monen eri työnimikkeen alla, sekä pystyy työllistymään niin julkiselle, kuin yksityiselle sektorille. Hyvä kulttuurituottaja tuntee eri palvelumuodot sekä osaa toimia idealistisesti tuotannon sisällön kehittämisen toteutukseen. (SeAMK 2020) Kulttuurituottaja on kulttuurihankkeiden mahdollistaja, joka organisoii ja johtaa tuotannollista toimintaa. Tuottaja vastaa siitä, että kulttuuritapahtuma tai -palvelu suunnitellaan hyvin, toteutetaan realistisesti, ja että se tavoittaa asiakkaansa sekä saavuttaa sisällölliset päämääränsä (Metropolia, 2014).

Kulttuurituottajan ammatti vaatii osaamista monipuolisesti monelta eri alalta aina media-alasta tuotantorakentamiseen. Kulttuurituottaja ei suinkaan vain valvo työnjohtajana projektia, vaan toimii enemmänkin tiiminvetäjänä, ja luottohenkilönä. Tuottajan päätehtävä on toteuttaa ja valvoa toteutusta. Projekteja voi olla eri kokoisia ja organisoinnilliselta näkökannalta työnkuva toteutuksen valvojana tai itse toteuttajana vaihtelee. Esimerkiksi vaikkapa festivaaleja tuottaessa tuottaja toimii myös yhteistyössä eri alan alihankkijoiden kanssa. Pienistä palasista rakennetaan suuria kokonaisuuksia ja tuottaja vastaakin käytännön järjestelyistä, kuten aikatauluista, hankinnoista, logistiikasta sekä työntekijöiden että alihankkijoiden rekrytoinnista. (Ahokas 2019)

Kulttuurituottajan ammattia Suomessa on pyrkinyt avaamaan myös esimerkiksi Katri Halonen väitöskirjassaan **Kulttuurituottaja taiteen ja talouden risteyskohdassa**. Halonen painottaa, että tuottajia on viittä eri laatua; taiteilijan assistentti, mediaattori, indie-tuottaja, tuotantoassistentti tai kaksoisagentti. (Halonen 2011) Tieteen termipankin mukaan mediaattori tarkoittaa kirjaimellisesti aktanttia, joka toimii välittäjänä. (Tieteen termipankki 2020) Indie tuottaja puolestaan valtavirrasta erillään olevan alan tuottaja, tuotantoassistentti toimii tuottajan apulaisena. (Elokuvantaju 2020) (Urbaani sanakirja 2020) Voidaan olettaa, että kaikki

tuottajat eivät fyysisesti tuota tapahtumia vaan tuottajan nimikkeisiin kuuluu myös esimerkiksi musiikin tuottaminen, videotuotannot, viestinnän tuotanto ynnä muut tehtävät. Näin ollen kulttuurituottajan ammattinimikkeen alle haarautuu monia eri alan tuotannollisia työllistymismahdollisuuksia, joista kerrotaan alaluvussa 3.3.

3.2 Kulttuurituotannon korkeakoulututkinto ja ylempi korkeakoulututkinto

Kulttuurituottajan koulutus on koulutusalan suhteellisen uusi ja sitä on mahdollista Suomessa opiskella neljä eri ammattikorkeakoulussa; Humanistisessa ammattikorkeakoulussa, Metropoliasissa, Arcadassa ja Seinäjoen ammattikorkeakoulussa. 2000-luvun alussa elettiin kulttuurituottajien koulutuksen ja samalla myös kulttuurituottajien ammattikorkeakoulussa koulutetun ammattikunnan syntyvaihetta. (Kaalikoski, 2015) Tutkinto on 240 opintopisteen laajuinen eli kestää noin 3,5-4 vuotta. (SeAMK 2020) (Humak 2019) (Metropolia 2014) (Arcada 2020) Aikaisemmin alaa on voinut opiskella myös Mikkelin ammattikorkeakoulussa, mutta kyseinen koulutuslinja lakkautettiin, kun ammattikorkeakoulusta tuoli XAMK. Lisäksi alalle on tarjolla myös paljon lyhyempiä alemman tason koulutuksia. Esimerkiksi AJK-Jatkokoulutus Kuortaneella tarjoaa aikuiskoulutusta niin tapahtumatuotantoon kuin visuaaliseen markkinointiin, jotka molemmat kuuluvat kulttuurituotannon piiriin. (AJK-Jatkokoulutus 2020) Tapahtumatuottajan koulutus on maksullinen ja kestää vain viisi kuukautta. Muita mainittavia koulutuksia ovat muun muassa tapahtumatuottajan koulutus koulutuskeskus Salpauksessa ja Perhopron matkailupalvelujen ammattitutkinto, jossa pystyt erikoistumaan tapahtumapalvelujen tuottamiseen. (Koulutuskeskus Salpaus 2020) (Perhopro 2020) Kyseiset tutkinnot ovat joko perus ammattitutkintoja tai eri opistotason tutkintoja ja laajuudeltaan huomattavasti suppeampia koulutuksia verrattuna kulttuurituotannon korkeakoulututkintoihin. Avaimia ne antavat vain muutamille kulttuurituotannon osa-alueille.

Sekä Humakissa, Metropoliasissa, Arcadassa että Seinäjoen ammattikorkeakoulussa kulttuurituottajan ammattikorkeakoulututkinnon perusominaisuudet ovat hyvin samanlaiset. Jo tutkinnon aikana opiskelija pääsee verkostoitumaan alalla eri toimijoiden kanssa muun muassa harjoittelujen kautta.

Koulutusten sisällössä eri oppilaitoksissa ei ole kuin pieniä suuntautumiseroja. Kun opetussuunnitelmia verrataan keskenään, huomataan, että Humanistiseen

Ammattikorkeakouluun verrattuna esimerkiksi Metropolia valmistaa hieman kaupallisemmin alalle. (Metropolia 2014) (Humak 2018) Opetussuunnitelma sisältää liiketaloutta Kulttuurituotannon opetussuunnitelma kaikissa korkeakouluissa muodostuu eri teemakohtaisista opintokokonaisuuksista, jotka antavat yleiset avaimet toimimaan niin media-, markkinointi-, viestintä- ja tuotannollisiin työtehtäviin. Tutkinto antaa hyvän yleisen tason koulutuksen kaikkiin alalla tarvittaviin työtehtäviin. Ennen virallista kulttuurituottajan ammattikorkeakoulututkintoa, oli tarjonnassa muun muassa opistoasteen kulttuurisihteerin koulutuksia.

Vertailussa käytettiin apuna myös kahta ektemporehaastattelua. Yhden päähaastatteluihin osallistuneen henkilön sukulaistytöt olivat molemmat käyneet kulttuurituotannon koulutuksen eri oppilaitoksissa ja haastatteluissa verrattiin koulujen samanlaisuuksia ja eriävyyksiä. Toinen heistä oli käynyt Seinäjoen ammattikorkeakoulun ja toinen Metropolian. Heidän kertomansa mukaan myös Metropolia valmistaa enemmän liiketalouteen ja kaupallisempaan tuottajan työhön. (Niemi, Kytölä 2020)

Metropolian opetussuunnitelmassa on myös paljon esimerkiksi Humakia enemmän vapaavalintaisia kursseja, joiden avulla on helpompi erikoistua. (Humak 2018) (Metropolia 2014) Seinäjoella puolestaan kulttuurituotannon koulutusohjelma on hyvin musiikkipainotteinen. (SeAMK 2020) SeAMKissa keskitytään huomattavasti enemmän musiikilliseen tuotantoon ja aloitetaan tuotannot jo ensimmäisellä vuosikurssilla, toisin kuin esimerkiksi Metropolia. Myöskään Humakissa, jos harjoittelujaksoja ei lasketa, ei niinkään fyysisesti koulun puolesta päästä tapahtumia tuottamaan (Humak 2018).

Ylemmän korkeakoulututkinnon tarkoitus on tukea jo aikaisemmin saatua tutkintoa. Se suoritetaan aikaisintaan kaksi vuotta käydyn korkeakoulututkinnon jälkeen.

3.3 Tuottajana työllistyminen

Tuotantoalalla työskentely on hyvin monipuolista ja kattaa paljon. Kulttuurituottaja tietää alalla kaikesta vähän kaikkea, mutta erikoistuu työelämässä yleensä jollekin työllistymisen osa-alueelle. Tuottajien työn todellisuus on muuttunut nopeasti viimeisen parin kymmenen vuoden aikana (Kaalikoski, 2015). Lindholmin ja Vuorikosken artikkeli **Polkuja: Valmistuneiden kulttuurituottajien**

työllistyminen pureutuu hyvin aikaisempiin tutkimuksiin kulttuurituottajien työllistymiseen. Sen mukaan Humakin aikaisempien tutkimusten tulosten perusteella kulttuurituottajat pääsevät nopeasti työelämään, mutta työsuhteet ovat määräaikaista. Jopa yli puolet tuottajista ovat olleet töissä alalla jo ennen valmistumista. (Lindholm, Vuorikoski 2020) Työllistyminen on tasaista kolmannella sektorilla, kunnissa ja yrityksissä. Valtion virastotoimiin työllistyy noin kymmenesosa, kun taas harva toimii yrittäjänä tai freelancerina. (Lindholm, Vuorikoski 2020) Kulttuuripalveluja tuottavat taide- ja kulttuurilaitokset, taiteen ja kulttuurin aluekeskukset sekä muut kulttuuritoimijat, jotka saavat edes osittain tukea valtionavustusta (Nikoskinen 2010). Työllistyminen on näin ollen monipuolista myös Nikoskosken mainitsemilla aloilla.

Kulttuurituottajan työllistymistä ja työuria on Humanistisessa ammattikorkeakoulussa tutkittu muutaman vuoden välein. Vuonna 2006 ilmestyi kyselytutkimus, *Minne tie vie*, jossa kartoitettiin valmistuneiden kulttuurituottajien työelämään sijoittumista, jatko-opintosuunnitelmia ja koulutuskokemuksia (Lind & Vartiainen, 2006). Työnhaku normaalein keinoin tuottajaksi on omasta mielestäni suhteellisen hankalaa. Yleisesti ottaen tuotannollisesti työllistyminen tapahtuu suhteiden kautta.

Opistotasoisien koulutuksen läpikäyneet kulttuurisihteerit työllistyivät usein kuntiin julkiselle sektorille tai kulttuuriyhdistyksiin ja järjestöihin. Viimeisimmän kartoituksen mukaan yksityisissä yrityksissä tai yrittäjänä työskentelee jo selvästi yli puolet kulttuurituottajista. (Kaalikoski 2015, 12) Työllistyminen vuosi vuodelta siirtyy palkkauksen puolesta pala palalta enemmän yrittäjöpohjaiseen palkkaukseen, sillä nykyään melkein jokainen asiakas vaatii laskutusta, eikä niinkään palkkaa työntekijöitä palkkatöihin. Suurin osa tapahtuma- ja kulttuurialan alihankkijoista, minä mukaan lukien, toimii jo täysin freelancerina/itsenäisenä ammatinharjoittajana, asiakas- ja projektikohtaisesti. Tämä on nykyään enemmänkin sääntö, kuin poikkeus. Palkkatyösuhteeseen tuottajia haetaan lähtökohtaisesti yhdistyksille, kaupungille, tai esimerkiksi museoille, pidempään työsuhteeseen. Media- tai kaupallisen alan toimijat eivät usein vakituiseen työsuhteeseen pääse, vaan tuottajat haetaan projektikohtaisesti laskutuksella määräaikaiseen työsuhteeseen.

TAKUlla on Suomen ainoana ammattijärjestönä julkaissut kulttuurituottajille suunnatun vähimmäispalkkasuosituksen. (Leo 2020b) Kyseisen

vähimmäispalkkasuosituksen mukaan vuodesta 2019 alkaen alin mahdollinen kulttuurituottajan vähimmäispalkka tulisi pääkaupunkiseudulla olla 2235€ ja muualla Suomessa 2126€. (Leo 2020b) Palkkaukseen on pyritty saamaan myös yrittäjälähtöistä näkökulmaa. Vuosituhannen vaihteessa opintonsa aloittavia kulttuurituottajaopiskelijoita varoiteltiin alusta alkaen niin sanotuista epätyypillisistä työsuhteista ja projektiluontoisesta työstä.

Kulttuurialalla pätkätyöllisyyden nopea kasvu ei ole tullut uutisena, mikä on ehkä hyväkin asia. (Kaalikoski, 2015, 12) Positiivista pätkä- ja projektilähtöisestä työstä on se, että esimerkiksi alaa opiskelevat pääsevät työharjoitteluun lyhyempiin projekteihin, kesän festivaalit ja muut tapahtumat antavat muun muassa nuorille mahdollisuuden työllistyä kesätöihin, ja saada alalta arvokasta kokemusta. Nuorilla, ehkä jo alaa opiskelevilla voi olla innostusta lyhytkestoisempiin työsuhteisiin ja pienempiin työprojekteihin, joiden kautta on helpompi myöhemmin työllistyä vakituisesti kyseisiin projekteihin ja yrityksiin. On selvää, että työllistyminen kulttuurialalle pienemmällä paikkakunnilla on vaikeampaa, kuin esimerkiksi pääkaupunkiseudulla, vaikka vertailun vuoksi voidaan mainita, että halukkuutta pienemmällä paikkakunnilla kulttuurialan työrooleihin on enemmän halukkuutta työllistyä.

Työllistymispolkua kulttuurituottajilla alalle on monia erilaisia. Lindholm & Vuorikoski ovat nimenneet neljä yleisintä. Harjoittelu-, rock-, harmaan kiven ja ambitio polku: (Lindholm, Vuorikoski 2020)

1. Harjoittelupolku

Työllistyminen tapahtuu harjoittelun ja sen tuomien verkostojen kautta.

2. Rockpolku

Rockpolku tarkoittaa niin sanottua oman henkilökohtaisen intohimon kautta alalle ajautumista. Esimerkiksi harrastuksen pohjalta.

3. Harmaan kiven polku

He ovat niitä, jotka tekevät systemaattista työtä työllistymisen vuoksi. Onnenpotkuja alalle ajautumisessa ei ole ollut vaan työnhaku on ollut hieman hankalampaa.

4. Ambitiopolku

Nämä henkilöt ovat niitä, jotka ovat koulussa hyviä, heidät on ehkä jo värvätty koulun ohella, muttei valmistuminen siltikään ole myöhästynyt.

Polkuja on monia, mutta kyseinen yleistäminen on hyvin suppea. Työllistymisen polkuja ja niiden risteytyksiä löytyy hurjasti. Suurin osa kulttuurituottajina toimivista henkilöistä suhtautuu yrittäjyyteen positiivisesti. (Lindholm, Vuorikoski 2020) Tie yrittäjyyteen on luonnollinen alan freelancepohjaisen pätkätyöllistymisen ansiosta.

4 TUTKIMUSMENETELMÄT

Opinnäytetyön tutkimus suoritettiin kahdella eri tutkimustavalla. Sekä valtakunnallisella, alan tuottajille suunnitellulla kyselyllä, että haastatteleamalla eri kulttuurialan tuottajia. Kyselytutkimus tehtiin käyttäen TAKUn käyttämää Surveyspalustaa. Kyselyn tarkoitus oli kartoittaa konkreettisesti sitä, millaisia työtehtäviä ja työnimikkeitä eri kulttuurituottajilla on sekä myös sitä, kuinka tärkeänä koulutusta kulttuurituotannon alalla pidetään ja millaisia koulutuksia tuottajat ovat läpikäyneet. Halusin siis pureutua siihen, mikä on kulttuurituottajan ammatillisen pätevyyden perusta.

Toisena tutkimusmenetelmänä päätin järjestää avoimia haastatteluja eri kulttuurialan tuottajille. Näiden haastattelujen tarkoituksena oli kartoittaa kulttuurituottajien työllistymisreittejä. Ensimmäisessä alaluvussa käydään läpi molemmat aineistonhankintamenetelmät yksityiskohtaisemmin. Toisessa alaluvussa taas esittelen menetelmät, kuinka aineistoa analysoitiin.

4.1 Aineistonhankintamenetelmät

Toteutin yhteistyössä TAKUn kanssa valtakunnallisen kyselyn niin tuottajan työskenteleville TAKUn jäsenille, kuin myös vasta alalle opiskeleville henkilöille. Kyselyyn tarjottiin mahdollisuus osallistua myös TAKUn ulkopuolisille tuottajille. Kyselylomake löytyy liitteistä. Tutkin tuottajien työllistymistä ja sen mahdollisuuksia kvantitatiivisesti, sillä kvalitatiiviseen tutkimukseen ei tässä opinnäytetyössä ole mahdollisuutta. Kulttuurialan suuntautumista on hyvin vaikea laadullisesti määrittää. Kyselyn avulla pyrin löytämään vastauksia siihen, miten laaja tuottajan työnkuva on ja mitä kaikkea siihen kuuluu.

Kyselyä mainostettiin TAKUn sosiaalisen median kanaville ja se lähetettiin myös TAKUn kaikille kulttuurituottajajäsenille sähköpostitse. Opiskelijoille kyselyä mainostettiin oppilaitosten omilla kanavilla (HUMAK, Metropolia, Arcada ja Seinäjoen ammattikorkeakoulu). Otin yhteyttä kyseisiin korkeakouluihin yhteistyön merkeissä ja koulujen sisäisesti ne jaettiin oppilaitoksen omille kanaville. Lisäksi mainostin kyselyä myös kulttuurituottajille suunnatuissa Facebook-ryhmissä.

Kyselyn tulosten avulla pääsin analysoimaan eri tuottajan työn muotoja sekä myöskin sitä, millaisia työtehtäviä kukin tuottajan työ vaatii ja kuinka suuressa määrin. Tarkoitus oli kartoittaa yksityiskohtaisesti tuottajan työnkuvaa. Oli myös tärkeää löytää vastauksia siihen, kuinka paljon esimerkiksi TAKUn jäsenistä on virallisesti kouluttautunut kulttuurituottajaksi tai millaisia muita koulutuksia työllistyvät tuottajat ovat käyneet. Tämän avulla pyrin löytämään ratkaisuja järjestön palveluiden parantamiseen.

Haastattelut olivat enemmänkin keskusteluja ja tutkimusta siitä, millaisia reittejä kulttuurituottajat alalla työllistyvät ja alalle ajautuvat. Kyselyssä oli avoimia kysymyskohtia, mutta keskustelun kautta pääsin myös enemmän itse sisälle haastateltavien henkilöiden omiin tarinoihin työllistymisestään. Ne olivat huomattavasti henkilökohtaisempia ja muun muassa omia mielipiteitä tuli paremmin keskusteluissa ilmi. Haastattelin eri alalla toimivia tuottajia aina tapahtumatuottajista pelialan tuottajiin. Pyrin haastattelujen avulla kartoittamaan tuottajan eri työllistymispolkuja ja sitä kautta löytämään eriäviä, ja yhteisiä ratkaisuja ja tapoja tuottajan työllistymiseen.

Yhteistyössä opinnäytetyöohjaaja Haution, sekä TAKUn Nea Leon kanssa valitsimme mahdollisen monipuolisen, noin kymmenen hengen joukon haastateltavaksi. Heitä valittiin niin itse TAKUn järjestön sisältä, julkisen sektorin, että yksityisen sektorin puolelta. Otin haastateltaviin yhteyttä sähköpostitse ja haastattelut järjestettiin Zoom-videopalaverien muodossa syyskuussa 2019.

Haastattelukysymyksiä ei tehty valmiiksi, vaan pidin haastattelutilanteet avoimena, kerronnallisena keskusteluna. Haastattelu on aineistohankintamenetelmä, jossa myös tutkija itse pääsee osallistumaan aineiston tuottamiseen vuorovaikutuksen kautta. Kyseessä on strukturoimaton haastattelu. (Jyväskylän yliopisto 2015) Jokainen haastateltava sai omin sanoin kertoa omasta työllistymispolustaan ja siitä, mistä polku

tuotannolliselle ja kulttuurilliselle puolelle on alkanut, ja kuinka se on kehittynyt. Esitin tarkentavia välikysymyksiä keskustelun niin vaatiessa.

Haastateltavia valittiin niin julkisen, kuin yksityisen sektorin alueelta, digi-, musiikki- ja tapahtumatuotannon puolelta. Haastatteluihin osallistui Petri Alanko YLEltä ja Remedytä. Hän on sekä peli- että musiikkialan tuottaja ja säveltäjä. Jyri Forsström, joka on toiminut sekä media- että kaupallisella alalla tuottajana vuosia. Hän on myös monen mutkan kautta päätenyt pelialalle start-up yritysten tiiminvetäjän roolissa ja tuottaa palveluita kyseisellä alalla tänäkin päivänä. Lisäksi haastattelin Turun kaupungin kulttuurisihteeri Niina Niemi-Nagya, elektronisen musiikin manageri Julius Nikanderia, TAKUn hallituksen varajäsen Salla Mistolaa sekä festivaalialan tapahtumatuottajaa Ari Myllyniemeä. Jokaisen tuottajan työpolku on erilainen ja ne antavat laajasti informaatiota siitä, millaisia reittejä tuottaja voi työllistyä.

Päätin vielä ottaa mielenkiinnon vuoksi Leon ehdotuksia haastatteluihin. Näitä olivat tuottaja Raisa Karttunen Kaapelitehtaalta. Lisäksi päädyin haastattelemaan Petra Kytölää ja Aino Niemeä. Kahta kulttuurituottajaa, jotka molemmat olivat käyneet kulttuurituottajan koulutuksen ammattikorkeakoulussa. Toinen heistä oli valmistunut Seinäjoen ammattikorkeakoulusta ja toinen puolestaan Metropolian ammattikorkeakoulusta Helsingissä. Näitä tietoja käytin hyväksi tietopohjaosuudessa, jossa kerrottiin alan koulutuksista ja niiden eroista ja yhtäläisyyksistä.

4.2 Aineiston analyysimenetelmät

Tutkimuskyselyn päätyttyä, tiedostot syötettiin Excel-taulukkoon, ja niistä tehtiin havaintoja, joista tehtiin yhtenäinen tiivistelmä. Kyselytuloksia ristiintaulukoitiin keskenään, pyrkimyksenä löytää temaattisia yhtäläisyyksiä ja eroja vastaavista työtehtävistä, odotuksista ja muista kyselyssä esille tulleista kulttuurituottajan työhön liittyvistä asioista. Teemoja vertailtiin keskenään, pyrkimyksenä tietää muun muassa tutkimukseen osallistuvien jäsenten määrä, jotka ovat virallisen koulutuksen käyneet, millaisia muita koulutuksia kulttuurituotannon alalle voi olla, mitä alasta tiedetään ja mitä työtehtäviä he tuotannollisissa työtehtävissään tarvitsevat.

Haastattelun vastauksia analysoin käyttämällä laadullisen aineiston sisällönanalyysia, teemoittelua. Sisällönanalyysi on laadullisen tutkimuksen perusanalyysimenetelmä, jonka avulla voidaan tehdä monenlaista tutkimusta (Tuomi & Sarajarvi, 2018).

Sisällönanalyysin tarkoituksena on löytää analysoitavasta tekstistä tekstin pohjimmainen/pohjimmaiset merkitykset. (Leinonen 2018) Tässä tapauksessa tekstin tilalla on haastattelu. Tutkittavasta aineistosta pyritään nostaa esille tiivistetyksi yleistyksiä ja eriävyydet. (Leinonen 2020) Haastatteluista pyrittiin löytämään temaattisesti objektiivisesta näkökulmasta erilaisia yhtäläisyyksiä eri tuotantoalojen kulttuurituottajien työllisyyspolkujen, työnkuvien ja -tehtävien sekä muiden työllistymiseen liittyvien asioiden välillä.

Aloitin aineiston analysoinnin käymällä läpi videotallenteet Zoom-palavereista, sekä tekemistäni muistiinpanoista ja painoin mieleeni tarkemmin haastattelut. Tein niistä tiivistelmät ja tiivistelmien pohjalta aloin pohtimaan eri toistuvia teemoja ja eroavaisuuksia.

Analyysissä vertasin saatuja tuloksia jo tiedossa olleeseen teoriapohjaan, käyden läpi haastateltavien omia kokemuksia. Pyrin löytämään vastauksia siihen, millaisia työllistymispolkuja haastateltavilla on ollut sekä siihen, kuinka he ovat kulttuurituotannon alalle päätyneet. Päätuloksista tehtiin kaikista haastatteluista yhtenäinen tiivistelmä.

Haastatteluaineiston analyysin jälkeen saatuja tutkimustuloksia vertailtiin kyselytutkimuksen tulosten kanssa keskenään. Jälleen kerran pyrin löytämään yhtenäisiä teemoja molemmista tiivistelmistä. Näitä keskenään vertailemalla oli tarkoitus löytää yhtäläisyyksiä ja eroavaisuuksia eri työllistymissuuntautumisista ja tietoa siitä, millaisia ihmisiä mihinkin työhön ja mitä reittiä suuntautuu, ja mitä tietoja ja taitoja kyseisissä työtehtävissä tarvitaan. Teemoittain pyrin selvittämään myös koulutuksen tarpeellisuuden ja eri koulujen. Lisäksi pyrin löytämään mahdollisimman hyviä ratkaisuja TAKUn palvelujen ja edunvalvonnan parantamiseen vertaamalla tuloksia aikaisemmin olemassa olevaan tietoon. Pääajatuksena alan valtavat muutokset.

5 ANALYYSI

Tässä osiossa tuodaan analysoidun aineiston tuloksia esille. Aineistoa analysoitiin kolmesta eri näkökulmasta. Ensimmäisessä alaluvussa käydään läpi kyselytutkimuksen tiivistelmän päätulokset, joita vertasin myöhemmin haastattelutuloksiin, näin löytäen temaattisia yhtäläisyyksiä ja eriäväisyyksiä esille tulleissa lopputuloksissa. Haastattelujen pääpiirteet ja tiivistelmä esitellään toisessa alaluvussa, ja kolmannessa alaluvussa esitellään tutkimustuloksissa toistuvat temaattiset löydöt.

5.1 Kyselytutkimus

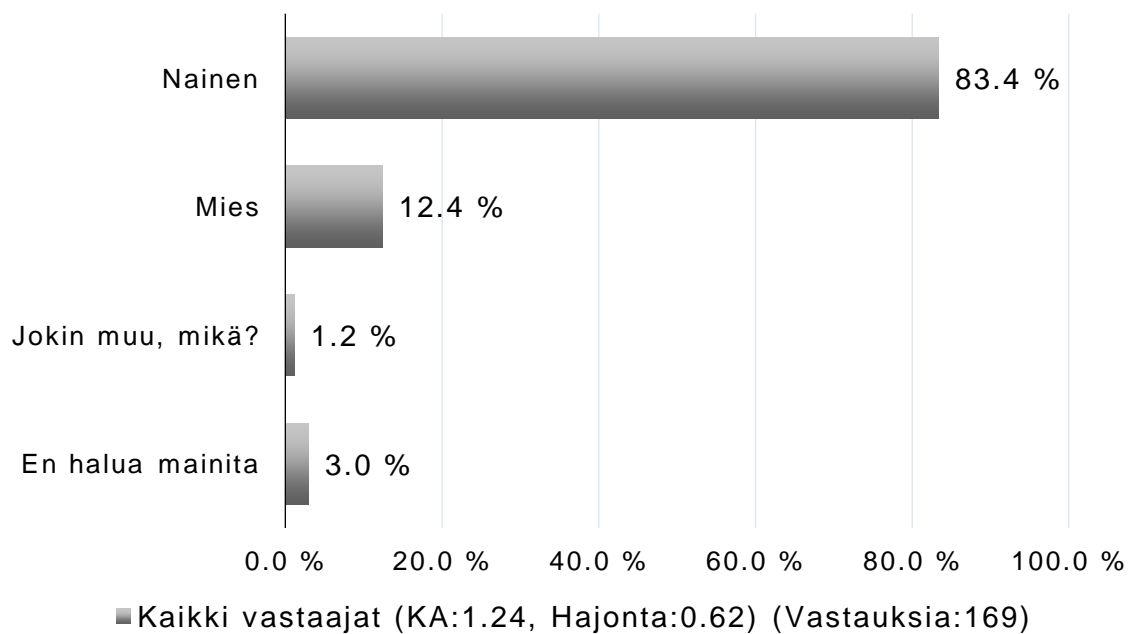
Kyselytutkimus järjestettiin syyskuussa 2020 ja siihen vastasi yhteensä 171 henkilöä, vaikka kyselyä kävi tarkastelemassa jopa 460 henkilöä. Vastaamatta jättämisen syitä voi olla monia, niin kiinnostuksen puute tai vain laiskuus voivat vaikuttaa vastaamatta jättämiseen. Kyselytutkimus tuotti hyvin dataa kulttuurituottajana toimivista henkilöistä ja heidän taustoistaan. Tärkeää tietoa saatiin myös työllistymisen odotuksista, puutteista ja mahdollisuuksista. Valtaosa, jopa 55,5% kyselyyn osallistuneista oli Humanistisen ammattikorkeakoulusta valmistuneita tai vielä tutkintoa opiskelevia kulttuurituottajia.

Kyselytuloksista huomattiin, että suurin osa alalla työskentelevistä henkilöistä on naisia. Jopa noin 83% eli 141 vastaajista oli naisia ja noin 12% eli 21 miehiä. (Kuvio 1) Vastaajista vain kaksi ilmoitti sukupuolensa olevan jokin muu ja viisi jätti vastaamatta kysymykseen. Myös ikäjakauma on hyvin yksipuolinen (Kuvio 2). Suurin osa vastaajista ilmoitti iäkseen 21-40 vuotta. Vastanneissa ei ollut yhtäkään alle 21-

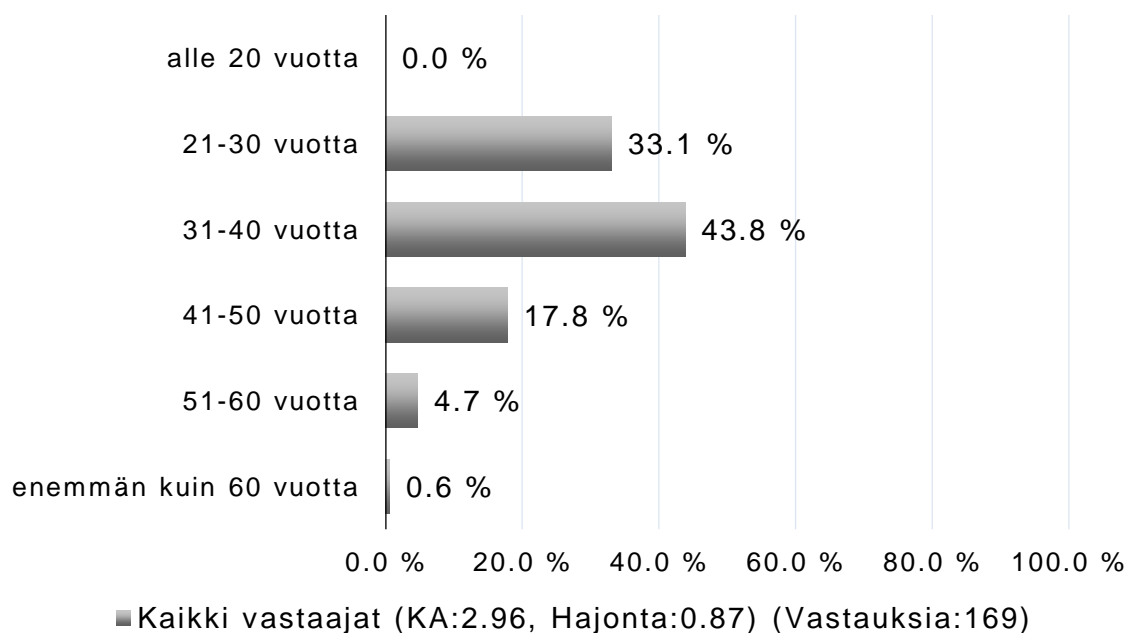
vuotiasta. Voidaan siis olettaa, että alalla työskentelevistä henkilöistä suurin osa Suomessa on nuoria ammattilaisia, työssäkäyviä aikuisia naisia.

Työpaikat sijoittuvat yleensä Suomessa suurimpien kaupunkien yhteyteen ja pääkaupunkiseudulle, joka näkyy myös kyselyn asuinpaikkatuloksissa. Vastanneista noin 43% asuu pääkaupunkiseudulla, noin 14% Uudellamaalla ja esimerkiksi yksikään kyselyyn vastanneista ei asunut Ahvenanmaalla. Tutkimustuloksista voidaan löytää yhteys aiemmin tehtyyn olettamukseen siitä, että työllistymismahdollisuudet ovat paremmat parempien palveluiden lähellä. Suomeksi sanottuna isommissa kaupungeissa. Ei voida kuitenkaan täysin olettaa, sillä tulokset voivat olla myös sattumia. Tänä päivänä opintoja esimerkiksi voidaan tehdä paljon etäopintoina, kuten esimerkiksi Humanistisessa ammattikorkeakoulussa. (Humak 2018)

Kuvio 1: Sukupuolijakauma

Kuvio 2: Ikäjakauma

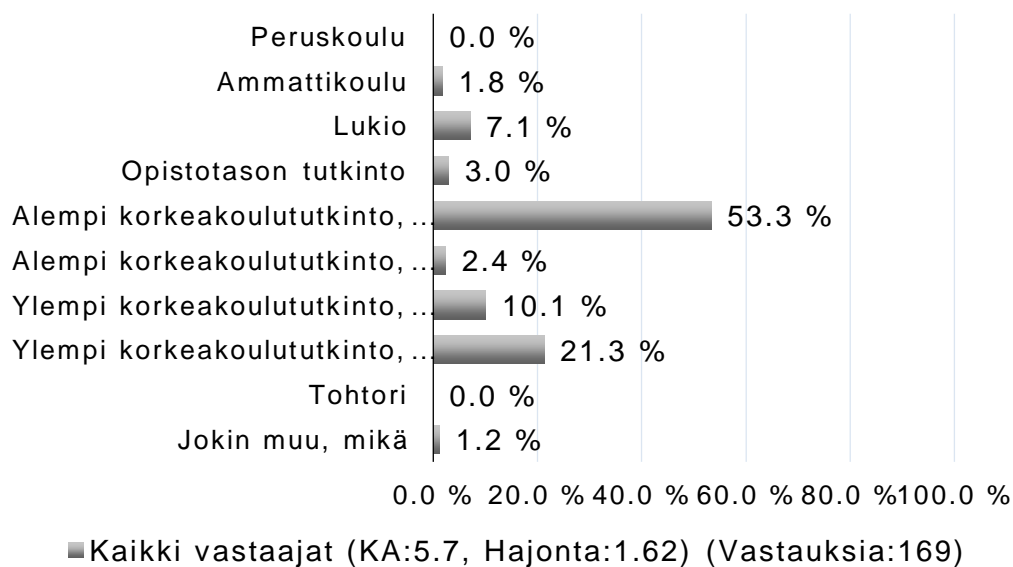
5.1.1 Koulutus

Kyselyssä tuli esille, että kaikista vastanneista suurimmalla osalla vastaajista oli joko alempi tai ylempi korkeakoulu- tai yliopistotutkinto. Jopa 53% vastasi omaavansa ammattikorkeakoulututkinnon ja 21% yliopistotason ylempään korkeakoulututkinnon. (Kuvio 3) Vastauksista myös eniten oli mainittu nimenomaan virallinen kulttuurituottajan alempi tai ylempi ammattikorkeakoulututkinto (Kuvio 4). Koulutusta tutkivan kysymyksen vastauskohdassa **Jokin muu, mikä**, olivat vastaajat maininneet lisämainintana kesken olevat opinnot, opistotason tutkinnot ja media-alan koulutuksia. Moni vastanneista kertoi valmistuneensa Mikkelin ammattikorkeakoulusta. Koulutus lakkautettiin Mikkelin ammattikorkeakoulun muuttuessa XAMK:iksi, sieltä valmistuneita on työelämässä kuitenkin paljon. Humanistisen ammattikorkeakoulun opiskelijat olivat kaikista kouluista vastanneet kyselyyn eniten. Tiivistettynä koulutustuloksista voitiin olettaa, että kaikista kyselyyn vastanneista, valtaosalla löytyy kulttuurituotannon virallinen korkeakoulututkinto ja se on saatu Humanistisesta ammattikorkeakoulusta. (Kuvio 5)

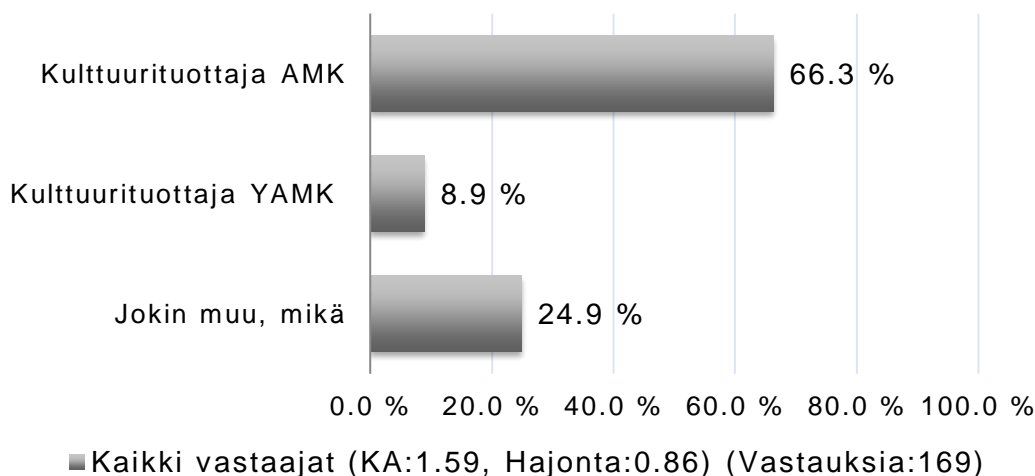
Vastausten perusteella voidaan olettaa, että kysely on saavuttanut parhaan näkyvyyden juuri Humakin organisaation sisällä. Muiden ammattikorkeakoulujen sisällä vastauksia tuli huomattavasti vähemmän. Esimerkiksi Arcadasta valmistuvia tai valmistuneita oli vain noin 2% ja Seinäjoella noin 10%. (Kuvio 5) Vaikka koulutuksia

oli monia ja mainittuna eri tasoisia tutkinto, vastasi suurin osa vastaajista kysymykseen koulutuksen alalle valmistamisesta (asteikolla 1-10) koulutuksensa antavan hyvät avaimet kulttuurituotannon alalla työllistymiseen.

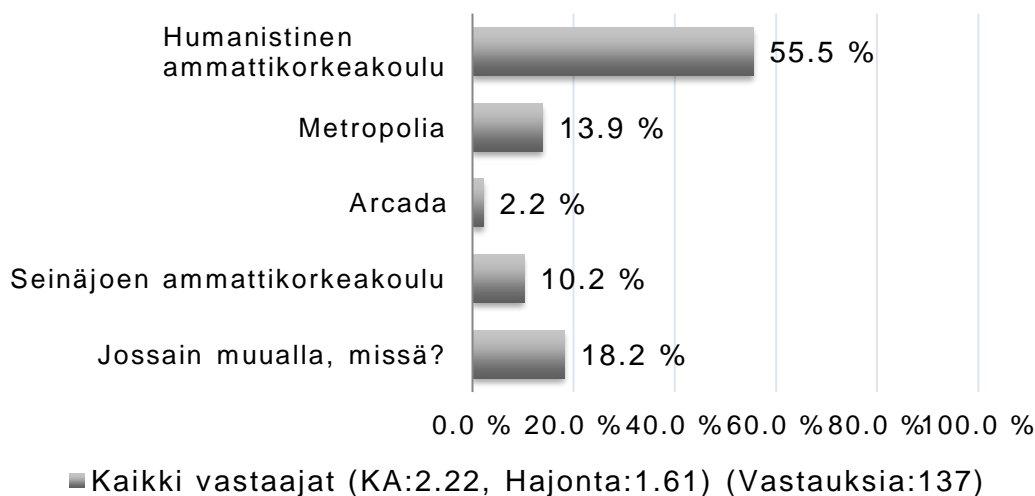
Kuvio 3: Koulutus pohja

Kuvio 4: Kulttuurituottajan koulutus

Kuvio 5: Tutkinnon suorituspaikka

5.1.2 Kulttuurituottajan työllistyminen

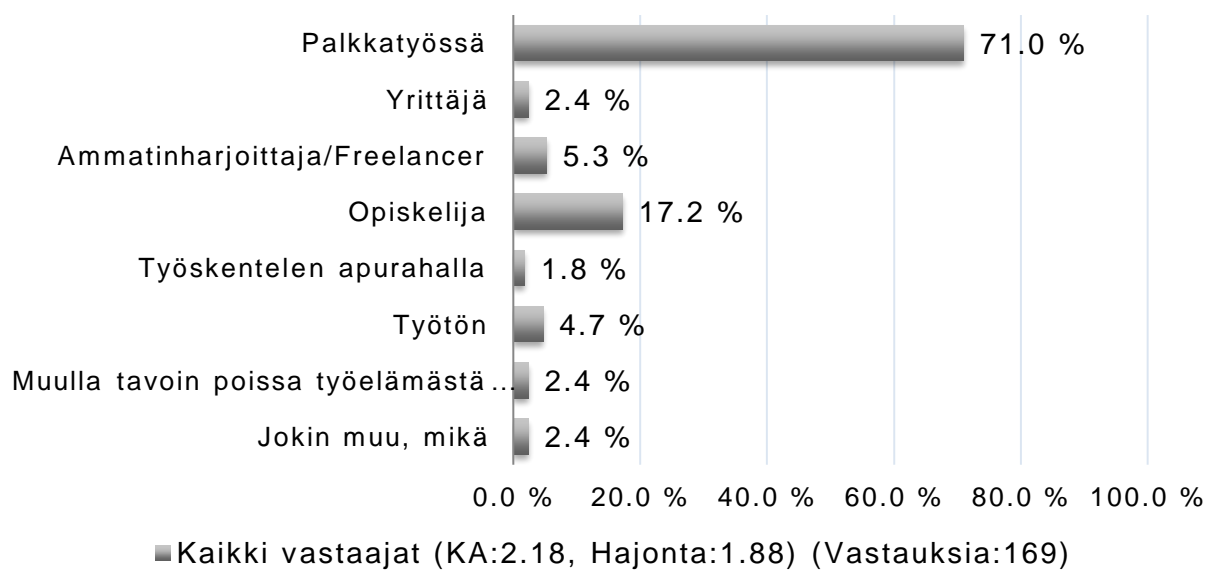
Kyselyn päätarkoitus oli kartoittaa työllistymistä ja sen mahdollisuuksia ja sitä tarkasteltiin eri näkökulmista. Päätoimisessa työsuhteessa vastanneista oli palkkatyössä 51%, yrittäjänä reilu 2%, freelancerina noin 5% ja apurahalla toimi melkein 2%. (Kuvio 4) Kysymykseen **Oletko työelämässä?** Jopa 71% kaikista vastanneista kertoi olevansa päätoimisesti palkkatyössä. Hyvänä kakkosena noin 17%

vastanneista toimi vasta opiskelijana. (Kuvio 6) Vastanneista myös 31% kertoi työskentelevänsä järjestöille, säätiölle tai yhdistyksille, 26,2% oli kunnilla töissä ja 29,1% teki töitä yksityisille yrityksille. (Kuvio 8)

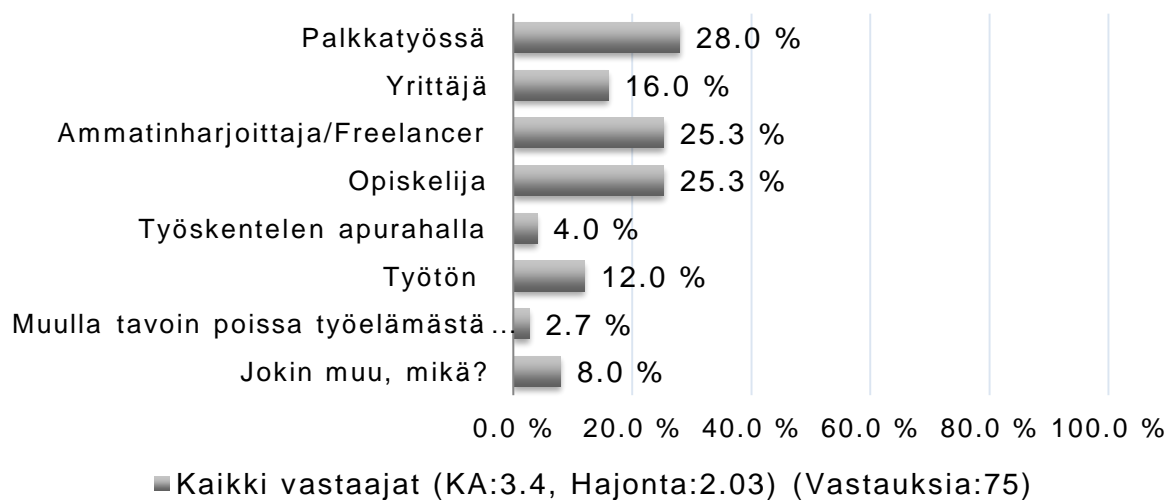
Kun päätoimisesti työllistymisen tuloksia verrattiin osa-aikaisesti työskentelevien vastauksiin, saatiin osa-aikaistyöllistymisen vastauksiksi enemmän tuloksia ammatinharjoittajana/freelancerina sekä yrittäjänä. Osa-aikaisesti vain 28% oli palkkatöissä, yrittäjänä jopa 16%, ja freelancerina noin 23%. (Kuvio 7) Heidän työnantajiaan olivat itsenäiset yritykset, ammatinharjoittajat, freelancerit, yhdistykset ja säätiöt. Lisäksi vastauksia tuli myös keikkatyöt ja harjoittelut. Tämä on varmasti suoraan verrannollinen opiskelijoiden sivutoihin. Freelancerina toimiminen keikkatöissä opiskelujen ohella on hyvin tuttua varmasti monille, sekä opiskelijoille, että jo valmistuneille. (Kuvio 9)

Tuloksista huomattiin myös, että palkkatöihin kulttuurituottajia palkataan enemmän yhdistyksiin ja järjestöille, mutta muu tuotannollinen työ tapahtuu lähinnä yksityisille toimeksiantajille freelancetyönä, projektipainotteisesti laskutuksen kautta. Päätoimisesti työskentelevistä työllisti kunta noin 26%, järjestöt/yhdistykset/säätiöt noin 31% ja yksityinen yritys noin 29%. Valtion työllistämisprosentti oli vain vajaa 3%. (Kuvio 8) Verrattuna sivutoimisiin työllistäviin tahoihin, työllistyi valtaosa, melkein 40% vastanneista yksityisen yrityksen kautta, noin 35% freelancerina tai yksityisenä ammatinharjoittajana ja kunnat ja järjestöt työllistivät yhteensä vain noin 27%. (Kuvio 9) Kun tuloksia verrataan keskenään, voidaan olettaa, että tulokset korreloivat pätkätyöläisyyteen ja projektiluontoiseen työntekoon. Esille nousee tuloksista se, että kunnat ja järjestöt palkkaavat pysyvämpään palkkasuhteeseen, johtuen varmasti myös saaduista rahoituksista, kun taas osa-aikaiset projektit ja työsuhteet toimivat parhaiten laskutus pohjalta. Työntekijäkiinnityksiä ei tarvita ja säästetään kuluissa. Negatiivista se ei täysin suinkaan ole, sillä myös palkkaus on eri tasoa, kuin tavallisella tuntityöläisellä. Kuitenkin freelancetyö tuo myös paljon epävarmuutta omaan työllistymiseen. Varsinkin aikoina kuten vuosi 2020 ja COVID-19 pandemian aiheuttamat ongelmat.

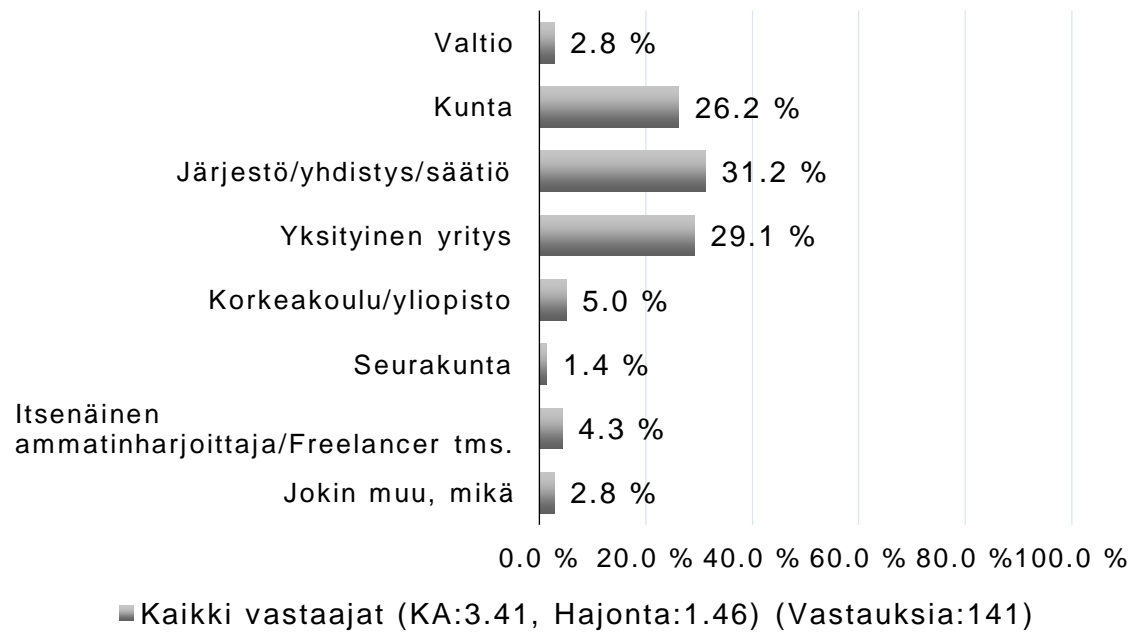
Kuvio 6: Päätoiminen työllistyminen

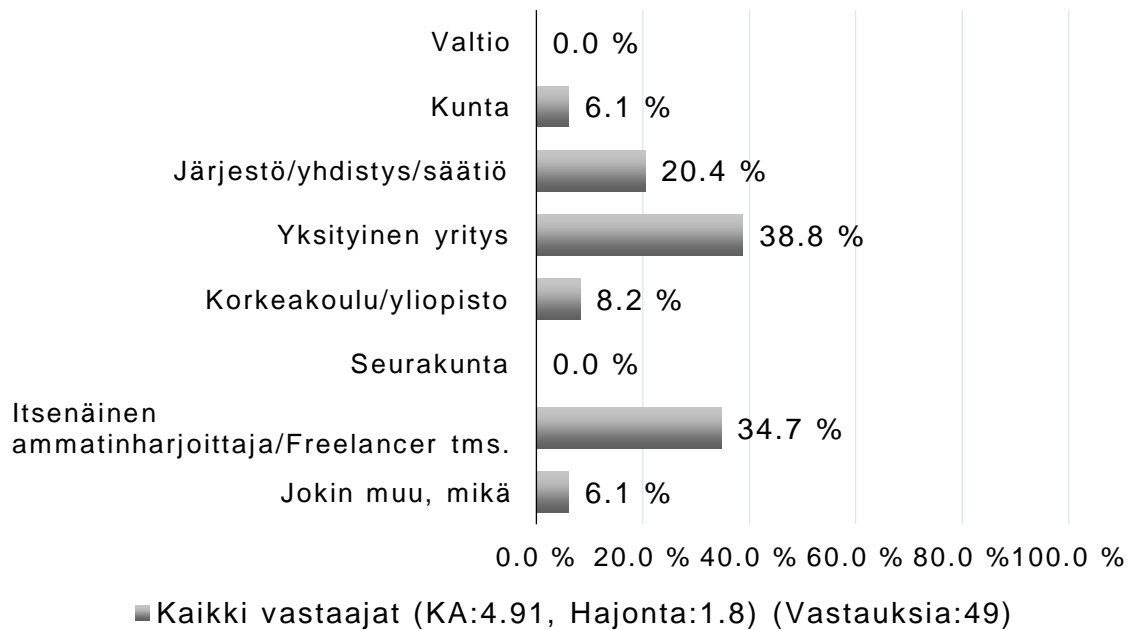
Kuvio 7: Sivutoiminen työllistyminen

Kuvio 8: Työnantajat päätoimisesti työllistyneille

Kuvio 9: Työnantajat sivutoimisesti työllistyneille

5.1.3 Työn sisältö

Sisällöllisesti tarkkailin kyselyssä sitä, mitä kyselyyn vastanneet kokevat työn sisältävän, millaisia työnimikkeitä heillä on ja mitä mahdolliset tulevat kulttuurituottajat työltä odottavat. Kuten kuviosta 10 huomataan, työllistyy valtaosa joko tuottajan (noin 40%) nimellä. Lisäksi kysymyksessä **Millä nimikkeellä työskentelet?** vastasi joka 36% jokin muu mikä. Listasin näistä mainituista työnimikkeistä pääpiirteet ja yhdistelin ne eri kategorioiden alle siinä järjestyksessä, kuinka paljon niitä esiintyi.

1. Tuottaja-päätteelliset ja koordinaattorit

Nämä työllistymismuodot ovat niitä, jotka päättyvät sanaan tuottaja. Vastauksissa tuli esille erilaisia tuottajia kuten esimerkiksi vastaava tuottaja. Luen näihin myös koordinaattorit, joita erilaisia ilmeni myös paljon.

2. Sihteeri-päätteelliset

Moni vastaaja toimi järjestöissä sihteerinä, kirjastovirkailijana, tuotantosihteerinä ja järjestösihteerinä.

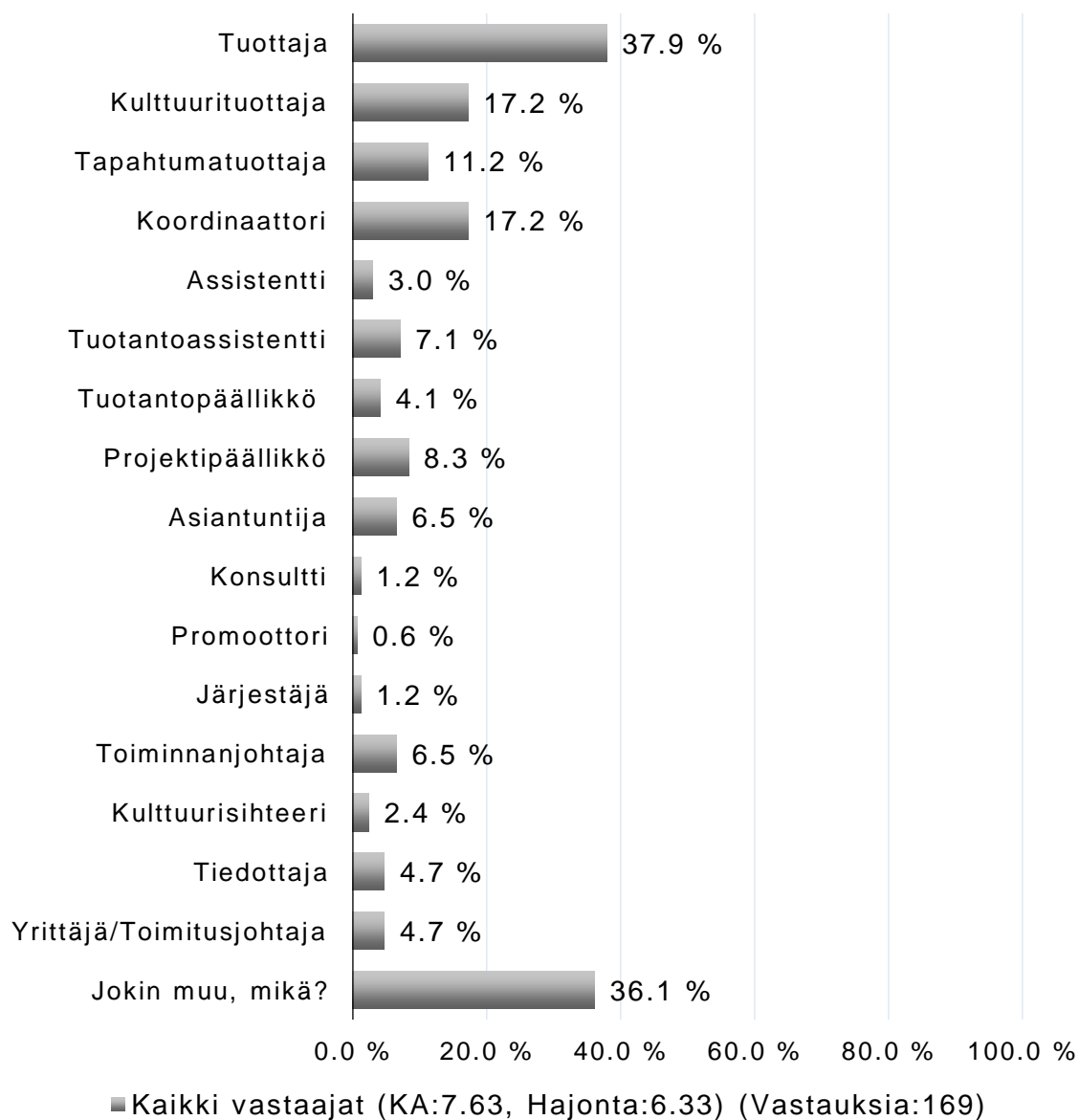
3. Assistentit

Tuotantoassistentit, viestintäassistentit, museoassistentit, tiedottaja yms

4. Päällikkö-päätteiset

- Kulttuuripäällikkö, yrittäjä ja toimitusjohtaja
5. Managerointitehtävät
Agentti, manageri.
 6. Muut
Mainittiin myös monta vastaava-päätteellistä työnimikettä, sekä konsultit ja asiantuntijat

Kuvio 10: Tuottajan työnimike

Tuloksista näkyy hyvin myös se, että tuottajan työtä ei niinkään jaeta, vaan yhdistellään eri työllistymisen vastuualueita. Moni vastanneista työskenteli niin sanotulla yhdistelmänimikkeellä esimerkiksi valmennus- ja tapahtumakoordinaattori. Vaikka tuottajan työ on laaja, antaa yhdistelmätyönimike työnkuvaan vielä laajemman käsitteen, joten yrityksessä pystytään myös työllistämään useampaan työtehtävään vähemmän henkilöitä. Taustalla on varmasti myös budjetillisiä syitä. Yhdistelmänimikkeet eivät ole muillakaan aloilla uusi asia, eikä kulttuurituottajan työnkuvaa ole helppo laittaa yhden nimikkeen alle. On helpompi organisoida ja rajata kulttuurituottajan työnkuva, kun se lukee jo työnimikkeessä.

Kysyttäessä kulttuurituottajan työnkuvista, tuli esille melkein jokaisessa vastauksessa useampi kuin yksi työnkuva. Jokainen vastaaja oli sisäistänyt työllistymismahdollisuuksien monipuolisuuden. Kysymystä pidettiin myös turhan laajana, eikä moni siihen osannut vastata. Tuottajan työnkuva voi olla mitä tahansa ja kulttuurituottajan koulutus antaa avaimet työllistyä myös muillakin organisointia vaativilla työllistymisen aloilla. Vastauksissa esille nostettiin myös se, että moni työskentelee tuotannollisissa tehtävissä ilman asiaan kuuluvaa alan koulutusta. Esimerkiksi taiteilijat ja artistit tuottavat omia projektejaan itsenäisesti, sekä eri asiakkaille. Toistuvia teemoja vastauksissa olivat taiteellinen tuotanto ja kaupallisempi tuotanto/hallinnolliset työtehtävät. Näiden vastausten mukaan voidaan nostaa kaksi pääkoulukuntaa esille; Kulttuurin tuottaja ja niin sanottu kaupallisempi tuottaja (esimerkiksi viihdeala).

Kuvio 11: Tuottajan työtehtävät

Tuottajan työ on suurimmaksi osaksi itsenäistä työskentelyä organisoinnin ja kehittämisen parissa (Kuvio 11). Kyselystä tulee vahvasti esille työn monipuolisuus ja kuten kuvio 11 näkyy, on se myös pääosin organisaation johtamista. Kyselyssä pyrittiin kartoittamaan myös tuottajan työnkuvaa henkilöiden omin sanoin. Työnkuvan sanottiin olevan toisten työn mahdollistamista, nopeatempoista, haasteellista ja hektistä.

Toistuvista teemoista esille nostaisin monialan taituruuden, pätkätyöt vastuullisuus sekä niin sanottu ohjien käsissä pitäminen. Työ on kaoottista, paineet kovat ja pitää

pystyä pitämään pää kylmänä pahimmissakin tilanteissa. Vastaukset jakautuvat kahteen osaan. Vielä alaa opiskelevien kesken oli kirjoitusasu huomattavasti positiivisempaa. Realismi hieman puuttui ja odotukset olivat suuret. Alalla jo toimineet kirjoittivat vastauksiaan auki huomattavasti realistisempaan sävyyn. Kommentteja tuli muun muassa ”stressaavaa, ei niin hienoa, kuin mitä moni luulee”. Yhteinen johtopäätös vastauksista on se, että alan romantisointi vielä ennen työssä toimineena näkyy selvästi, kuten myös stressaantunut, väsynyt näkemys jo alalla pitkään toimineilta. Moni kirjoittikin voimien olevan loppu ja työn olevan kuin tilkkutäkki. Kulttuurituottajan työ on todella vaativaa niin henkisesti kuin fyysisesti ja tämä huokuu suuresti myös alalla toimivien henkilöiden vastauksista. Noin 58% vastanneista oli sitä mieltä, että työ on stressaavaa ja liian nopeatempoista eikä palkkaus ole jäsennelty. Alle 40% näki työn sisällön ja tuottajan työt huomattavasti positiivisemmasta näkökulmasta.

5.1.4 Työllistyminen ja alan tulevaisuuden näkymät

Työllistyminen alalla tällä hetkellä koettiin vaikeana. Noin 40% vastanneista sanoi, että tuottajan on helppo työllistyä, kun taas noin 60% vastanneista oli sitä mieltä, että työllistyminen on hankalaa. Alaan vaikuttaa paljon maailman tämän hetkinen tilanne, mutta myös omat kontaktit ja työreitit. Esille nostettiin ammattinimikkeen, nykyisessä muodossaan olevan vielä suhteellisen tuntematon, ja työnantajien epätietoisuus kulttuurituottajien osaamisesta toistui vastauksissa useasti. Työllistyminen on lähinnä freelance tai yrittäjöpohjaista, mikä on taas aiemmin laadittuihin tutkimuksiin verrattuna muuttunut viimeisen 15 vuoden sisällä.

Monissa avoimissa vastauksissa henkilöt kokivat Koronaviruksen takia työllistymisen epävarmana. COVID-19 pandemian vaikutukset nähdään pääosin väliaikaisina ja usko alan niin sanottuun uudesti syntymiseen on suuri. Vastauksissa oli taas kaksi koulukuntaa. Joko positiivinen ”tästä noustaan”-näkökulma, tai se puoli missä puolustetaan alan pienyrittäjiä ja koetaan vaikutukset heille hyvin negatiivisesti ja jopa työllisyyden kannalta kohtuuttomina.

Työllistymisen vaikeuteen vaikuttavina asioina nostettiin esille myös freelancertyöt ja yrittäjäyys, paikkakuntasidonnaisuus, verkostoituminen ja työpaikkailmoitukset sisäisesti, ei julkisia työllistymistä edistäviä kanavia käyttäen. Kolmannes vastaajista

oli sitä mieltä, ettei tietoa työpaikoista julkisesti tarpeeksi mainosteta. Noin 48% vastanneista ei myöskään kokenut alan työllistymismahdollisuuksista olevan tarpeeksi tietoa, ja lisäselityksinä nousevia teemoja olivat muun muassa koulutuksen aikana paremmin työllistymiseen pureutuminen, yksityisen sektorin työpaikkojen vierailijoita koulutusten aikana, tuottajan työnimikkeen esille tuomista ja tutustumista alaan myös työnantajille. Yli 160 vastauksesta jopa 48 henkilöä toivoi myös ammattijärjestöjä nostamaan kulttuurituottajan profiilia enemmän esille ja järjestämään koulutuksia niin tuottajille, kuin heitä mahdollisesti työllistävälle tahoille. Omalta ammattijärjestöltä toivoi 18 henkilöä parempaa informaatiota helpommin työllistymistä ja ammattitaitoa lisäävistä koulutuksista, tiedotusta työnantajille työnehtosopimuksista ja apua muun muassa hinnoitteluun. Tietoa alan ammattijärjestötoiminnasta kaikilla ei ole, ja tätä haluttaisiin lisätä myös alan koulutuksiin esimerkiksi ammattijärjestöjen seminaarien puitteissa.

Digitalisaatio nousee tuloksissa vahvasti esille. tapahtumien muutokset, virtuaalitapahtumat ja muut digitaaliset muutokset ovat toistuvia teemoja alan muutoksia tarkastellessa. Tämä vaikuttaa konkreettisesti tuottajan työhön, mikä ohjaa työnkuvaa esimerkiksi enemmän tarvitsemaan media- viestintä- ja markkinointitaitoja. Myös moni uskoo kulttuurituottajien työllistyvän eri aloille, kuin kulttuurin tuotannollisiin tehtäviin. Mahdollisuudet työllistymisestä tunnustetaan, muttei niitä uskalleta vielä lähestyä. Kuten jo edellä mainittiin, kulttuurituottajan tutkinnon ja työn laajuus tulisi tuoda paremmin esille vaikkapa juuri ammattijärjestöjen seminaarien ja esittelykäyntien kautta.

Digitalisaation ja tapahtumien muutosten kautta myös monitaiteisten produktioiden lisääntymisen ja eri alojen yhteyttäminen nousevat vahvasti esille. Niin kuin vanhoja mahdollisuuksia ja tapoja häviää, löydetään myös uusia innovatiivisia tapoja ja ratkaisuja tuottaa ja työllistyä. Tuottajan työnkuvan ja työkentän nähdään laajentuvan entisestään. Jos katsotaan taulukkoa 8 uudestaan, huomataan, että toimistossa tehtävät johtamisen ja organisoinnin tehtävät ovat kulttuurituottajan arkipäivää. Tuottaja pystyisi työllistymään kyseisissä tehtävissä siis myös muilla aloilla.

5.2 Haastattelut

Haastattelujen päätyttyä tein tiivistelmät haastatteluista, joista yhtenäisesti sain laadittua yhden ison tiivistelmän. Suurin osa haastateltavista oli alalla vaikuttavia,

nimekkäitä tekijöitä, joista kenelläkään ei ollut kulttuurituottajan koulutusta. Vain yksi haastateltavista henkilöistä oli käynyt kulttuurituottajan koulutuksen, tietämättä mitään alasta. Hän ei ollut tehnyt ennen ammattikorkeakouluopintojaan mitään alaan liittyvää toisin kuin muut. Yhtenäistä oli myös, että osa haastateltavista oli tavalla tai toisella päätenyt tuotannollisiin tehtäviin jonkin taide- tai kulttuurialan harrastuksen tai työn kautta jo varhaisessa iässä. Ikään kuin ajautunut alalle. Haastatteluissa tuli vahvasti esille myös yrittäjäyshenkisyys ja henkilöiden henkilökohtainen johtamissuuntautunut asenne. Tuottajan työhön kuuluu ottaa ohjat käsiinsä ja haastateltavilla se mentaliteetti on ohjannut suuresti heidän työllistymispolkuaan.

Muutama haastateltava (neljä) oli käynyt kulttuurituottajan koulutuksen myöhemmässä vaiheessa elämäänsä jo työllistyttyään tuottajaksi. Opinnot suoritettiin työn ohella ja niiden pituuksissa oli paljon vaihtelua. Kaksi heistä venyttivät opintojaan ajan puitteissa, kun taas loput, kuten minä, saivat hyväksiluettua opintojaan jo olemassa olevan työkokemuksen tai edellisten koulutusten avulla.

Kaikilla tuottajilla työtehtävissä yhtenäistä olivat hallinnolliset tehtävät ja organisointi, joko koordinoinnin tai tapahtumajärjestämisen puolesta. Työ ei ollut vain toimistossa istumista, vaan liikkuvaa, matkustelua, asiakastapaamisia ynnä muita. Työn laajuus ja monipuolisuus esiintyi haastatteluissa myös stressaavana ja hektisenä ja keskusteluissa tuli vahvasti esille nykyinen tilanne ja pandemian laaja vaikutus koko alaan. Siitä on ollut kuitenkin negatiivisten vaikutusten lisäksi myös positiivisia vaikutuksia esimerkiksi alan muutoksiin. Digitalisaatio on ollut esillä jo pitkään, mutta koronan vaikutukset ajoivat siitä ajankohtaisemman ja konkreettisemmän. Moni tuottaja päätyi innovatiivisiin ratkaisuihin ja toimintatapoihin, joita myös otettiin pysyvästi käyttöön. Esimerkiksi niin sanotut äänitysstudion livestream-keikat ja eri festivaalien toimintatapamuutokset ja niiden ylläpito nostettiin esille.

Kyselyn ja haastattelun tulosten vertailujen tuloksena syntyi hyvin paljon erilaisia temaattisia yhteyksiä ja eriäväisyyksiä. Yhtäläisyyksiä löytyi niin työllistymisen konkretian, kuin ajatusmaailman puitteissa, kun taas koulutustaustoissa oli hurjia eroja. Työllistymisreitit ja työsuhteet osiossa nähdään paljon samanlaisuutta niin alalle ajautumisessa, kuin työtehtävissä. Esiintyviä temaattisia, toistuvia ja eroavia tuloksia löytyi valtavasti. Tässä alaluvussa esittelen vain tiivistelmät, verrattuni kyselyn ja haastattelun tiivistelmiä toisiinsa.

Järjestin haastattelut ennen kyselyä ja tulokset erosivat vahvasti. Kyselyyn vastanneilla henkilöillä suurin osa (Kuvio 4: Koulutus pohja), jopa noin 75% oli käynyt virallisen kulttuurituottajan joko alemman, tai ylemmän korkeakoulututkinnon, kun taas haastatteluissa kävi ilmi, että suurin osa haastateltavista oli kouluttautunut jollekin muulle alalle ja ikään kuin ajautunut alalle. Jos analysoidaan koulutustietoja hieman vielä tarkemmin, huomataan, että Suomi on koulutusyhteiskunta ja korkeakoulu on se mihin tähdätään. Opetusministeriön vuoden 2016 hyväksymän koulutustavoitesuunnitelman mukaan korkeakoulutusta vahvistetaan ja niiden rakenteellista uudistusta vauhditetaan. Kyseisen suunnitelman mukaan myös muun muassa kulttuurialan koulutuksia vähennetään. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2011) Kuitenkin työllistyminen pelkällä koulutuksella ei onnistu, vaan työllistyminen alalla tapahtuu enemmän työkokemuksen ja suosittelijoiden kautta.

Niin haastatteluissa kuin kyselyssäkin nostettiin esille työllistymisen epävarmuus, edellä mainittu työkokemus, sekä alalle ajautuminen. Moni on kiinnostunut kulttuurituotannosta jonkin aikaisemman kiinnostuksen kohteena, kuten harrastuksen kautta. Alalle on haettu opiskelemaan suoraan ammattiin, tai työllistytty jo alalla ja myöhemmin haettu asiaan kuuluva kulttuurituottajan tutkinto. Lisäksi työsuhteiden ollessa niin isoimmissa, kuin pienemmissäkin yrityksissä freelance- tai projektikohtaisia, pidetään alalla työllistymistä varsinkin nykyisen maailman tilanteen puitteissa todella epävarmana. Tähänkin on kuitenkin niin työllistymisen, kuin sen mielikuvien mukaan kahta eri koulukuntaa. Työllistyminen alalla on hankalaa. Suomi on pieni maa, ja alan toimijoiden palkkaus ja projektit tuodaan esille niille, jotka tunnetaan. Verkostoituminen ja työkokemus ovat suurin työllistymisvaltti. Moni haastateltava kertoi työllistyneensä alalla siten, että heille vain soitettiin tai heitä ehdotettiin johonkin. Verkostoituminen alalla on raskasta, mutta moni koki työllistymistä avustaneen koulutusharjoittelujen kautta helpottuneen. Tätä haluttiin myös kyselyyn vastanneiden kesken lisää. Lisää työllistymisyhteistyötä valmistuvien ja jo alalla toimivien tahojen välillä.

Työn luonteen takia työllistyminen alalla vaatii karismaa, ja niin haastatteluissa, kuin lukiessa kyselyn vastauksia, koin vahvasti vastaajien ottavan tietyn roolin. Yksi haastateltavista sanoi olevansa johtaja, ei tuottaja. Tuottaja tarvitsee tietynlaista mielenlujuutta hallitakseen suuria kokonaisuuksia. Johtaja/tiiminvetäjäluonnetta välittyi myös kaikista haastateltavista.

Kun tarkastellaan työtehtäviä, löytyy yhtäläisyyksiä valtavasti. Melkein jokainen vastaaja niin kyselyssä, kuin haastatteluissakin tiedostaa, että kulttuurituottajan työ on hallinnointia, mutta siihen liittyy myös taiteilijoiden, artistien ynnä muiden idean toteutus. Kulttuurituottaja toimii toimistosihteerinä ja johtaa organisaatiota samalla innovoiden ja konkretisoiden muiden näkemyksiä. Ei ole ihme, että työnimikkeitä on niin monia. Työnimikkeiden yhdistely ja moninaisuus johtuu myös laajalti siitä, että alan tunnettavuus on pieni ja tuottaja työnimikkeenä uusi. Työnantajalle on helpompi keksiä työnimike, jonka alle laitetaan useampi eri työtehtävä. Tämä vaikeuttaa kuitenkin kulttuurituottajan työn hallitsemista ja työn koetaan olevan liian raskasta, työolosuhteet raskaita ja työnkuva epäselvä.

6 LOPPUTULOKSET

Sekä kyselystä että haastattelusta saatujen tulosten perusteella sain hurjasti tietoa siitä, mitä kulttuurituotanto ja -tuotannon kenttä konkreettisesti on. Korkeakoulutus valmistaa kulttuurituottajan laajasti toimimaan eri kulttuurituotannon sektoreilla.

Niin isommissa kuin pienemmissäkin työnkuviissa ja projekteissa. Esille eniten nousi niin sanotut yhdistelmätyönimikkeet. Tuottajan työnkuva suurimassa osassa vastauksista oli liian moninaista mainittavaksi yhdellä työnimikkeellä. Työtehtävät olivat myös suurimmaksi osaksi koordinoitua ja organisoinnin eri tehtäviä. Työllistyminen on siirtynyt enemmän ja enemmän freelance- ja yrittäjäpohjaiseksi, verrattuna esimerkiksi Kaartisen tutkimuksen aikaisiin tuloksiin.

Kulttuurituottajan työnkuva on laaja ja nykymuodossaan suhteellisen tuntematon. Vaikka työnkuvia ja työtehtäviä alalla toimivat tuottajat tietävätkin paljon, ei selvää, yksinkertaista ajatusta virallisesti tuottajan työstä tunnu olevan. Tuottaja on joka paikan höylä, joka pitää käsissään ohjia niin järjestöissä, yhdistyksissä, yksityisellä sektorilla eri tapahtumissa kuin teatterin ja pelimaailmankin puolella. Mahdollisuuksia on tuhansia. Tuottajan työnkuvaan kuuluu muun muassa kaikki hallinnolliset ja organisaation johtamiseen kuuluvat tehtävät ja tuottaja on organisaatiossa juuri se henkilö, joka niin sanotusti tietää kaikesta kaiken ja tekee kaikkea.

Tuottaja pystyy kouluttautumaan Suomessa alalle virallisesti neljässä eri ammattikorkeakoulussa, joissa kaikissa koulutus valmistaa tuottajat laaja-alaisesti niin tapahtuma-alalle, kuin eri hallinnollisiin tehtäviin myös muille työllistymisen aloille. Muun muassa Mikkelissä pystyi kouluttautumaan kulttuurituottajaksi, mutta koulutus on nykyään lakkautettu. Korkeakouluissa on hieman eroja, mutta koulutuslinjoissa ei kuitenkaan erikoistuta yksittäiselle tuotannon alalle, vaan opiskellaan laaja-alaisemmin eri tuotannollisia työtehtäviä. Työllistyminen tuottajana ei edellytä koulutusta, vaan moni ikään kuin ajautuu alalle ja oppii töitä tehdessä. Alalle on myös paljon lyhyempiä, opistotason pienempiä koulutuskokonaisuuksia.

Tällä hetkellä kulttuurituottajan työllistymisen ollessa hyvin epävarmaa, oman ammattijärjestön palvelut ja niiden esille tuonti on entistäkin tärkeämpää. Omalta ammattijärjestöltä toivottiin isoa apua nyt informaation kulussa niin lakiavun, kuin työn hinnoittelun parissa.

Kulttuurituottajan työn esilletuonti on tärkeää, jotta ala saa ansaitsemaansa arvostusta ja työpanostus ja työn laajuus ymmärretään myös työllistävien tahojen puolesta. Työn ollessa verkostoitumista ja alalla jo toimivien tahojen piiri pieni pyörii-mentaliteetin takia alalle valmistuvien, uusien tuottajien työllistymismahdollisuudet ovat heikot ja

tähän täytyisi löytää ratkaisu, kuinka tuoda työmahdollisuuksia paremmin esille. Työpaikkailmoitukset julkisilla foorumeilla, oppaat ja koulutukset työllistymisestä ja työnhausta juuri kulttuurituottajille on entistäkin tärkeämpää. Kulttuurialan ollessa kriisissä on myös järjestötoiminta laajentunut. Moni järjestö on ottanut COVID-19 pandemian takia isomman julkisen äänen käyttöön. Esimerkiksi Tapahtumateollisuus ry perustettuun pandemian aikana.

TAKU on tehnyt jatkuvasti työtä koronakriisin aikana alan ahdingon huomioiden, ja oli muun muassa ensimmäinen järjestöistä, joka toi kriisin esiin. (TAKU ry 2020d) Somekampanjat, hashtagit, somekehykset ja kannanotot lanseerattiin hetimiten, kun Suomi meni niin sanotusti kiinni. (TAKU 2020d)

Päädyin siihen lopputulokseen, että TAKUn puolesta kannattaisi tämän opinnäytetyön ja julkaistavan artikkelin pohjalta laatia niin sanottu ”kulttuurituottajan käsikirja”-opas. Opas toimisi yksinkertaisena oppaana työnkuvaan ja -kuviin, työllistymiseen ja eri työllistymisreitteihin sekä saatavilla oleviin työllistymistapoihin ja mistä lisäapua näihin kysymyksiin saisi. Alle on listattu esimerkkisisällysluettelo kyseiseen oppaaseen. Oppaan tarkoitus ei ole olla opinnäytetyön kaltainen, tieteellistä tekstiä sisältävä, kuiva opas. Sen tarkoitus on olla ”tavalliselle lukijalle” suunnattu, mielekäs ja lyhyt opas, josta nousisi esille tämän hetken tuotannollisen alan pääpiirteet. Sisällysluettelo voisi olla jokseenkin tällainen:

KULTTUURITUOTTAJAN KÄSIKIRJA:

Sisällys:

1. Taide- ja kulttuurialan ammattijärjestö TAKU Ry
2. Organisaatio
3. Kulttuurituotannon ala
4. Työllistyminen ja työllistymistavat
 - a. Mistä hakea töitä?
 - b. Miten hakea töitä?
 - c. Palkkaus ja hinnoittelu
 - d. Yrittäjäksi vai palkkatöihin?
5. Työnimikkeet

6. Palvelut kulttuurituottajalle

Vaikka TAKU järjestönä tekee loistavaa ja näkyvää työtä, on tässä enemmän vastuu järjestön jäsenillä ja tulevilla kulttuurituottajilla. Moni kokee tiedon ikään kuin tippuvan syliin, eikä ymmärrä sitä välttämättä itse etsiä, siksi on tärkeää löytää oikeat keinot lähestyä järjestön jäseniä. Jäsenille lähetettävä opas, esimerkiksi liittymislahjana voisi toimia helppona aloituksena. Pieni kirja siitä, miten omalle alalle voi työllistyä ja alaa lähestyä voisi myös tutustuttaa jäsenen paremmin oman järjestön toimintaan.

7 YHTEENVETO

7.1 Kirjoittajan kommentit

Mielestäni opinnäytetyöni onnistui hyvin suhteessa siihen, missä aikataulussa sitä lähdin toteuttamaan. Tällä hetkellä työllistymisestä kulttuurialalla on pulaa ja työllistymisen mahdollisuuksista ja laajuudesta ei kauheasti tiedetä. Aihe on siis siksi hyvin tarpeellinen.

Tein opinnäytetyöni kesän ja syksyn aikana ja vaikka aluksi tekstin tuottaminen oli hankalaa, alkoi se kuitenkin kasaantua, ja mitä enemmän sain tekstiä kasaan, sitä

helpompi minulla oli aiheesta kirjoittaa. Asiaa auttoi myös aiheeseen paremmin perehtyminen. Opinnäytetyön loppuvaiheessa aloin tulla sanoille niin sanotusti sokeaksi enkä osannut nähdä enää kuin pelkästään sanoja. Se oli todella turhauttavaa ja monta kertaa mietin, ettei tästä tule mitään. Tutkimustulokset saatuani, huomasin, että työstä tulee huomattavasti laajempi, kuin mitä olin kuvitellut ja esitellessäni opinnäytetyötä, eräs lehtori toi esille työn tarpeellisuuden ja vakavuuden. Varsinkin tänä aikana. Kävin kirjoitusasun monta kertaa läpi ja muutin ja vaihdoin ja mietin, että onhan se varmasti tarpeeksi hyvä ennen kuin sen lopulta palautin.

Kyselyn ja haastattelujen järjestäminen oli loppujen lopuksi todella helppoa. Melkein kaikki lähtivät haastatteluihin innokkaasti mukaan, ja ne antoivat henkilökohtaisempaa tietoa verrattuna kyselyyn. Kyselyn kysymykset myös tulivat melko luonnostaan, vaikka aluksi meinasin tehdä tutkimuksesta omassa päässä väkisinkin liian laajan. Huomasin tutkimuksen kulun aikana saavani niin sanotusti lisää itsetuntoa opinnäytetyön tekemiseen sekä myöskin varmennusta siihen, mitä aiheeseen tarvitsen. Mutta kuten aiemmin mainitsin, romuttui tuo itsetunto työn loppuvaiheessa.

Sain tiivistettyä aiheen tutkimuksen aikana niin, että se käsittelee nimenomaan tilatun työn, eikä mitään ylimääräistä. Tutkimuksen loppuvaiheessa, teorian ollessa jokseenkin valmis, aloin miettimään ennen sen lopputulosten valmistumista, että mitä hyötyä tästä tilaajalle on. Hyödyt tulivat isosti esille ja aloin luonnostelemaan kyselyn pyöriessä jo julkaistavaa artikkelia.

7.2 Tilaajan palaute

Maria Smuran opinnäytetyö vahvisti tietämystämme kulttuurituottajien työllistymismahdollisuuksista ja urapoluista. Osana opinnäytetyötä toteutettuun kyselyyn tuli erittäin kattavasti vastauksia: kyselyyn vastasi 171 kulttuurituottajaksi valmistunutta tai alalle opiskelevaa. Vastausten perusteella saimme arvokasta tietoa kulttuurituottajien ajatuksista ja odotuksista työelämää kohtaan. Kyselyn lisäksi Smura myös haastatteli useita erilaisissa tehtävissä työskentelevää kulttuurituottajaa. Kehitämme ja arvioimme toimintaamme jatkuvasti, joten Smuran keräämä laaja tausta-aineisto on meille hyödyllistä ja ajankohtaista taustatietoa pohtiessamme

edunvalvonnan suuntaamista ja palveluidemme kehittämistä. Maria Smuran opinnäytetyössään esittämä ehdotus kulttuurituottajille suunnatusta Kulttuurituottajan käsikirjasta on kiinnostava - harkitsemme ehdottomasti sen toteuttamista.

LÄHTEET

Tamminen, Niila 2020. Polkuja Humakin koulutuksesta työelämään

TAKU Ry, 2018. Kulttuurituottaja. Vähimmäispalkkasuositus 14.3.2018.
http://www.taku.fi/oppaat/2018/kulttuurituottaja_palkkasuositus_2018_2020.pdf

Leo, Nea 2020a TAKU taide- ja kulttuurialan ammattilaisten tukena työelämässä –
 Nea Leo 2020

TAKU ry 2020a. <http://taku.fi/suomeksi/jasenyys-ja-palvelut/>

Akavan Erityisalat, 2019. Akavan Erityisalojen vaikuttamistoiminnan tavoitteet 2019

Akavan Erityisalat 2020. Toimintasuunnitelma ja talousarvio 2020

Humanistinen ammattikorkeakoulu 2018. Kulttuurituotannon koulutus
 OPETUSSUUNNITELMA 2018-2024

Metropolia 2014. Kulttuurituotanto Opetussuunnitelma

Seinäjoen ammattikorkeakoulu 2020. Kulttuurituottaja Opetussuunnitelma

Leo, Nea 2020b VS: Opinnäytetyö 7.9.2020 email nea.leo@taku.fi

Ahokas, Tuulia 11.2019. Opinnäytetyö. Kulttuurituotannon opiskelijoiden oikeuksien
 toteutuminen työharjoitteluissa

Sarajärvi, Anneli, Tuomi, Jouni 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi

Byström, Vilja 2020. VS: Opinnäytetyö 22.9.2020 email: vilja.bystrom@taku.fi

Kaalikoski, Katri 2019, 12. Esipuhe. Tuottajan duunit. Työelämä, toimenkuva,
 koulutus. Humanistinen ammattikorkeakoulu.

Kytölä, Petra, Niemi, Aino 2020. Suullinen tiedonanto 23.9.2020

Akavan Erityisalat 2020. Tietoa meistä. Organisaatio.
https://www.akavanerityisalat.fi/tietoa_meista/organisaatio

Parkkola, Timo 2019. Tuottaja venyy, vaan ei katkea-törmäyskursseja tuottajan
 kielessä ja kulttuurissa

Nikoskinen, Elina 2010. Kulttuurituottajan työelämään

TAKU Ry 2020b. <http://taku.fi/suomeksi/taku/>

Tieteen termipankki 13.10.2020. Nimitys: mediaattori. (Tarkka osoite:
[https://www.tieteentermipankki.fi/wiki/Nimitys:mediaattori.](https://www.tieteentermipankki.fi/wiki/Nimitys:mediaattori))

Elokuvantaju 13.10.2020. Toimenkuvat- Job Descriptions
<http://elokuvantaju.uiah.fi/oppimateriaali/tuotanto/artikkelit/toimenkuvat.jsp>

Urbaani Sanakirja 13.10.2020. Indie <https://urbanisanakirja.com/word/indie/>

AJK- Jatkokoulutus 13.10.2020. <https://www.ajk-jatkokoulutus.fi/tapahtumatuottajan-koulutus/>

Koulutuskeskus Salpaus 13.10.2020. <https://www.salpaus.fi/koulutus/suorita-tutkinto/opetussuunnitelmat/>

Perhopro 13.10.2020. Matkailupalvelujen ammattitutkinto
<https://perhopro.fi/tutkintokoulutus/tapahtumatuottaja/>

Arto Lindholm & Kukka-Maaria Vuorikoski 2020. Polkuja: valmistuneiden kulttuurituottajien työllistyminen

Jyväskylän yliopisto, Koppa haastattelut 2015.
<https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/aineistonhankintamenetelmat/haastattelut>

Rita Leinonen 2018 <https://spoken.fi/sisallanalyysi/>

Opetus- ja kulttuuriministeriö 2011. Tiedote. Valtioneuvosto hyväksyi koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelman <https://minedu.fi/-/statsradet-godkandedutvecklingsplanen-for-utbildning-och-forskning>

TAKU ry 2020c. <http://taku.fi/suomeksi/taku/jarjestorakenne/>

TAKU ry 2020d. <http://taku.fi/takunedunvalvontakoronaakevaana/>

LIITTEET

Linkki kyselylomakkeeseen:

<https://my.surveypal.com/Kysely--Tuottajan-tyonkuvan-laaja-alaisuus-2020>

